

ግጽዝ ሕያው ልሳን

በቀላል ዘዴ

በዲያቆን ደሴ ቀለብ
ካቲት 1993 ዓ.ም
አዲስ አበባ

በስመአብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አምላክ

የግእዝ ቋንቋ እናገት ከየት ወይት ?

መቼም ቢሆን እንዲት ሃገር የራሷ የሆነው ባህል / ሥርዓቷ / የሚያኮራትና ማንነቷንም የሚያንጸባርቅ በመሆኑ ልትጠብቀውና ከትወልድ ወደ ትውልድ ልታስተላልፈው የባለቤትነት ግዴታዋ ነው፡፡ በመሆኑም ሀገራችን ኢትዮጵያን ለጥቁር ሕዝቦች መከራያ እንድትሆን ያደረጋት የልጆቿ ሀገር ወዳድነትና ጀግንነትን የተመላው ባህል ብቻ ሳይሆን የሃይማኖት፣ የሥነ ፊደል ሀገር መሆኗም መጻሕፍተ ታሪክን ባነበቡ ሊቃውንት እንደበት ብቻ ሳይሆን በማዳመጥ ትውፊት / ርክክብ / ለኅብረተሰቡ ኅቡእ ያልሆነ ነገር መሆኑ ነው፡፡

በተጨማሪም ሀገራችን ኢትዮጵያ የዘመናት ዑደት ስፍር ቀምራ የራሷን አካዝ ያደላደለች አፍሪካዊት አመቤትና ብንል ጽልመት ሊጋርደው የማይችለው ገህድ ነው፡፡

ይሁን እንጂ እኛ ልጆቿ የትናንቱን ለዛሬ ማበርከት ያልቻልን ይመስላል፡፡ ለዚህም ነው ትናንት የኢትዮጵያ መሠረተ ቋንቋ የነበረው የግእዝ ቋንቋ ከነበረበት የብሔራዊና የውል ቋንቋነት ይቅርና ዛሬ ዛሬ የትገባ ሊባል የሚያሳፍር ሆኗል፡፡ አበው ለብዙ ዘመናት ይህን ቋንቋ በዜማ ቤቱ፣ በቅኔ ቤቱ በመጻሕፍት ቤቱ እንዳልተጠቀመበት ሁሉ ዛሬ ግን የአበው ያለህ ብንል አይደለም መግባባት ይቅርና ገና ተማሪው እንኳን ከማለዳው “አኾ” /አሸ / በማለት ፈንታ “አኬ” ቢል ይቀድመዋል፡፡ ይህ ግን #የቆጡን አወርድ ብላ የብብቷን ጣለች፣ ሳያሠኝ አይቀርም፡፡

እንደሚታወቀው የኢትዮጵያ ታሪክ መረጃ ስነ ሐውልቶች የተሸከመት የግእዝ ቋንቋ ሥነ ጽሑፍ የሀገራችንን ጥንተ ታሪክ የሚያስረዳ መሆኑን ታሪክ ይመስክራል፡፡ የግእዝ ተፎካካሪ የነበረው የሳባዊያን ቋንቋም በግእዝ ተልቆ / ተበልጦ / ግእዝ የኢትዮጵያ ነገሥታት ሊቃውንት ኅብረተሰብ መግባቢያ ከመሆኑም አልፎ ከሀገር ውጭም ኢትዮጵያ ሀገረ ፊደል፣ ሀገረ አሚን መሆኗን ያስመሰከረ ልሳን ነበር፡፡ የሆነው ሆኖ ቀድሞ ከ7ኛው መቶ ክፍለ ዘመን ጀምሮ እየተጠናከረ መሄዱ በሚነገርለት በአማርኛ ቋንቋ መሆኑ ቀርቶ በቤተክርስቲያንና በተወሰነው የኅብረተሰብ ክፍል ዘንድ እየተገደበ መጣ፡፡ እንዲያውም በተለይ በዘመነ ዓምደጽዮን / ከ 13₀ 7-1337 ዓ.ም./ የንጉሡ ገድል ሁሉ የሚጻፈው በተሰባበረ አማርኛ መሆኑ ግልጽ ነው፡፡ ለአብነት ያህል የሚከተለውን ማየት ይቻላል፡፡

❖ ሐርልድ ዓመደ ጽዮን

- ❖ መላ ላሽ የወሰን
- ❖ ወሀ እንዳመሰን መላ ላሽ የወሰን
- ❖ ከወጅ ዜብደናን ከገንዝጠጠን
- ❖ ምንቀረህ በወሠን ከድያ አምኖን

በተጨማሪም በዓፄ ይስሐቅ / ከ 1407-1422 ዓ.ም./ ጊዜ ለንጉሡ የሚቀርቡት መወደሶች ከአማርኛው ላይ ያተኮሩ ይመስላሉ፡፡ ለምሳሌ ያህል

- ❖ ገጽዥን ይስሐቁ ገጽ
- ❖ አርያም ይመስል አንቀጽ
- ❖ እሳት ይመስል ብቁጽ
- ❖ ከመመደልው ልጽሉጽ
- ❖ ገጹ እንዲያስደነግጽ
- ❖ እስራኤላዊ መደንግጽ
- ❖ ማን አየህ ገጽ በገጽ

እነዚህ ግጥሞች ግን እንደምናቸው መሉ በመሉ አማርኛ አልነበሩም፡፡ ለዚህም ነውግደዲ የተባለው የታሪክ ተመራማሪ “ግእዝ -አማርኛ” ጽሑፎች ብሎ የሚጠራቸው፡፡ በእርግጥ ከአማርኛው ላይ ግእዝ መደመር ለአሁኑ ትውልድም የቋንቋ ጣዕም የሥነ ጽሑፍ ቃና መሆኑ አወንታዊ ምላሽ አለው፡፡

ያም ሆኖ ግን ብዙ ሊቃውንት ቤተክርስቲያን የጽሕፈት ሥራቸውን ብራና ዳምጠው ቀለም በጥብጠው ይጠቀሙበት የነበረው በዚህ ቋንቋ መሆኑን አላገደውም፡፡ እንዲያውም በዘመነ ዘርዓያዕቆብ / 1426-1460 ዓ.ም./ መስፋፋት የነበረበት የሥነ ጽሑፍ እድገት ግእዙን የመጥኝ ያለ ነበር፡፡ በኋላም ቢሆን በዓፄ ሱስንዮስ / ከ 1599-1624 ዓ.ም./ የሃይማኖት መለወጥ ምክንያት ጋር ተያይዞ ኢየሱሳውያን (Jesuites) ጉልህ ችግር ደርሶባት የነበረችውን የሮማ (ስፔን) ካቶሊክ “ቤተክርስቲያን” ተከታዮችን ቁጥር ለማበርከት ሲሉ በአማርኛ በመጻፍ ወረቀቶችን ለመበተን ቢሞክሩም የአንድ ባሕርይ አማኝ የሆነው አፄ ፋሲል / ከ 1624-1674 ዓ.ም./ በመንገዱ የምእመናኑን ፍጹም ቀናዒነት ብሎም የኢየሱሳውያን ከኢትዮጵያ ምድር መውጣት ለልሳነ ግእዝ እንደገና መወለድ መስፋፋት ሆነለት፡፡ ብዙም መጻሕፍተ ግእዝ ተደረሱ፡፡ የቅኔ እድገትም ታየ፡፡ ከዓፄ ፋሲል በኋላም ነገሥታቱ ታላቅ ተሳትፎ አቸውን አበርክተዋል፡፡ ስለሆነም ዓፄ ኢያሱ አድያም ሰገድ / ከ 1674-1699 ዓ.ም./ እና ሌሎችም ነገሥታት የማይጠፋ ስማቸውን በልቡናችን ቀረጸው አልፈዋል፡፡

ዳግ መኛ የ 16ኛው እና የ 17ኛው ክፍለ ዘመናት ቁስል አልሸር ብሎ እንደገና በመሳፍንቱ ዘመን / ከ 1777-1845 ዓ.ም/ ሀገሪቱ እርስ በርስ በፖለቲካና በሃይማኖት ድልቅልቅ ስትዋጥ ሀገርን አንድ ማድረግ ይችል የነበረውን ነገረ-ሃይማኖት ለመረዳት ለመወሰን ሊቃውንቱ የግእዝን መጻሕፍት ማገላበጥ ግድ ሆነባቸው፡፡ የመነጋገሪያ / የመከራከሪያ / ምስጢራቸው የሆነው ቅኔም ለልሳነ ግእዝ መስፋፋት ጠቀመ፡፡ የአብነት ትምህርት ቤቶችም ተስፋፉ፡፡ ፍጹም የሆነ አንድነትም ታዩ፡፡ ዛሬስ የሃይማኖት ውዝግቡን የሚፈቱት የተኞቹ እውን መጻሕፍት ይሆኑ? በእርግጥ ዛሬ ግእዝ ያወቀው ሁሉ ነገረ ሃይማኖትን ተረዳ ማለት አይደለም፡፡ የሚማረውም ለሕይወት / ለፍቅር/ወይም ታሪክን ለማወቅ ላይሆን ይችላል፡፡ ነበርኩ ለማለትና ክዶ ለማስካድ እንዲመቸው የሚያስብም አይጠፋምና፡፡ በየዋህነት መማር ግን በአማናውያኑ አበውቀርቷል፡፡

እንግዲህ ለግእዝ ቋንቋ መዳከም ዐቢይ ምክንያት የአማርኛ መተካት ብቻ ሳይሆን ለቋንቋው የሚሰጠው ትኩረት መላላቱ የማያወላውል ምክንያት መሆኑ ነው፡፡ ዝም ብሎ ግን ቅርስ ቅርስ ማለት ብቻ ዋጋ የለውም፡፡ “ ባዶ ብራና ” ካልተነበበ ምን ሊሠራልን፡፡ በተጨማሪም መንግስትም ሆነ ማንኛውም አካል ግእዝ የቤተክርስቲያን ብቻ ሳይሆን የኢትዮጵያ ቅርስ መሆኑን ሊገነዘበው ይገባል፡፡ ቤተክህነትም ብትሆን የእነ ቅዱስ ያሬድ የዜማ መጻሕፍት እነድጓ፤ የዚቅ ቀለማት የእነ አባ ጊዮርጊስ መጻሕፍት፤ እነ ሰዓታት በሌላ ቋንቋ ሊዜሙ “ይቻል” ይመስል ለግእዝ የሚሰጠው እንክብካቤ ያሳዝናል፡፡

ድሮ ድሮ የቆሎ ተማሪ ለምኖ ከፈዳውን፤ ቅሉን፤ ዳዊቱን እንግቦ የሚነጋገረው በዚህ ቋንቋ ነበር፡፡ እንደዛሬው ግን ለወደፊቱ አይደለም የሚነጋገር አባባሉን የሚያጠና / የሚቀጽል/፤ በደንብ ቅኔ የሚቀኝ ይቅርና ዳዊቱን አጣርቶ መድገመም ራሱ ያጠራጥራል፡፡ በእርግጥ በአንዳንድ የገጠር ቦታዎች የሚያስተምሩ ብዙ የሊቃውንት በረከቶች ቢኖሩም ነገ የሚተካው ግን ከግእዝ ይልቅ ጣሊያንኛ፤ እንግሊዝኛ፤ ፈረንሳይኛ ብቻ ቢማር የሚያተርፈው ይመስለዋል፡፡ ይህ ግን “ አባቱን አያውቅ አያቱን ይናፍቅ ” ያሠኛል፡፡

ምንጭ መጻሕፍቱ በግእዝ የሆነው የሀገራችን ታሪክንስ አንባቢና ተርጓሚ ማን ይሆን? በዚህ እኮ ነው የሀገራችንን ታሪክ ለማወቅ የውጭ መጻሕፍት ላይ ጥገኛ የምንሆነው፡፡ አንባቢውና ተርጓሚው አላዋቂ ከሆነ ደግሞ ታሪክ ሀገር ቅድምና ሀገር በምልዑ ልብ የማይመስከርበት ይመስላል፡፡ የሚገርመው ግን ብዙዎቹ የግእዝ መጽሐፎቻችን በፈርንጆቹ ላይ የማያልቅ ፍቅርን አሳድረውባቸው ቋንቋውን እስከ ሃምሳ ዓመት ድረስ ሲያጠኑ እኛ ግን “ የሞተ ቋንቋ ” እንለዋለን፡፡ ቋንቋው ሞተ ከማለት ግን

ታሪክ ሀገር ቅድምና ሀገር ሞተ ብንል ሳይሻል አይቀርም፡፡ ቢያንስ ቢያንስ በቤተክርስቲያን ለካህናቱ የምስጋናቸው እንደበት ግእዙ ነው፡፡

እንግዲህ እናጠቃለውና ማንኛውም ክፍል / አካል / ይህ ቋንቋ በጥንቱም ሆነ በአዲስ መልክ እንዲያድግ ጥረት ቢደረግ፤ የቅኔ መምህራኑም የግእዝ መምህራኑም ምንም እንኳን የኑሮ ችግር ቢኖርም ለራስ የሚስማማ ቦታን ከመምረጥ ለተማሪዎች የሚስማማ ቦታን መርጦ በገጠርም ቢሆን ማስተማር ይኖርባቸዋል፡፡ የቋንቋ ምሁራንም ለዚህ እድገት አስተዋጽኦ ማድረግ ይጠበቅባቸዋል፡፡ ይህ ካልሆነ ግን በመካከለኛው ክፍለ ዘመን ላይ የጥንቱ ሰዋስው (**Classical Grammar**) ይምጣልን፤ ይመለስልን፤ መካከለኛው ክፍለ ዘመን የጨማዘመን ነው እያሉ እንዳማረሩት ሮማውያንና ግሪካውያን እንዳንሆን ያስፈራል፡፡ ስለሆነም ሥርወቃላትን ለመመርመር ሰወስውን ለመለየት ግእዝ ማወቅ ይጠበቅብናል፡፡ ለዚህም ታላላቅ ደራሲያን ምስክሮች ናቸው፡፡ በተረፈ ግን ሁላችንም የታሪክ፣ የሀገር፣ የወገን፣ የቅርስ ባለአደራዎች መሆናችንን አንዘንጋ፤ እንቅልፋም ይብቃን፡፡

ክር ሶት

1. መራሕያን ምድብ ተውሳጠ ስሞች /Pronouns/

1.1 ነባር አንቀጽ /Verb to be/

1.2 ሥርዓተ ዐረፍተ ነገር በምሳሌ

ጥያቄዎች

2. አመልካቾች/Demonstratives/

ጥያቄዎችና ሠላም /Conversation/

3. የግእዝ ሥርዓተ ንባብ /Pronunciation/

4. የንባብ ዓይነቶች /Reading Types/

5. የንባብ ምልክቶች

ትውውቅ

6. ግሥ አርዕስት /Root verbs/

ርባ ግስ /Tense, Nouns and Adjective formation/

የአንዳንድ ሕገ ወጥ ግሶች አካሄድ

7. አገባቦች /Prepositions and Conjunctions/

ከግስ ሳይ የሚደርፉ አገባቦች

ከዘንድ አንቀጽ ሳይ የሚደርፉ አገባቦች   ና ሌሎች ተስማሚ ቃላት
ዘ፣ ንተ፣ ስ፣ስ

8. ተውሳክ ግስ /Adverb/

9. አሉ ዎች/Negation Maker/

ጥያቄዎችና ንግግር

10. አገናዛቢ አጽፋዎች /Possessive/   ና ስሞች/Nouns/

10.1   አገናዛቢ ተውሳጠ ስሞች/Possessive Pronouns/

10.2 የአንዳንድ አገናዛቢ አጽፋዎች ዝርዝርና የንዑስ አንቀጽ ዝርዝር

10.3 ተጠቃሽ ተውሳጠ ስም

10.4 «በ» በመራሕያን ሲረባ /Verb to have in pronoun/

10.5 ባለቤት ተውሳጠ ስም   /Subjective pronouns/

10.6 ተሳቢ ተውሳጠ ስም /Objective Pronouns/

10.7 የሚያበዙ ፊደላት

ጥያቄዎችና ንግግር

11. ገቢር ተገብሮ /Direct and indirect Object/

12. ቅጽል /Adjective/

ጥያቄዎችና ንግግር

13. ካልአይ አንቀጽ የትንቢት ወይም ያሁን ጊዜ

14. ት ዛዝ አንቀጽ

15. አር ስት ከንዑስ አንቀጽ   ና ዘንድ አንቀጽ

16. ቦዝ አንቀጽ

ጥያቄዎች

17. የ₀ ቢይ አንቀጽ   ርባ   መንገድ   ና አምስቱ አዕማድ

ጥያቄዎች

18. «ይቤ» አለ

ጥያቄዎች

19. ነጠላ ግስ፣ዘርና ነባር /Dictionary/   ና ቁጥሮች /Numerals/

1. መረሐያን ምድብ ተውሳጠ ስሞች /Pronoun/

መራሕያን ማለት «መሪዎች» ማለት ሲሆን በግእዝ ቋንቋ አስር (10) የሚሆኑ ተውላጠ ስሞች (መራሕያን) አሉ። እነ ር ሱ ሞ

1. አነጻጽጽ..... ኔ
2. አንተ..... አንተ
3. አንቲ..... አንቺ
4. ውጥጥ..... ሱ
5. ይጥጥ..... ሷ
6. ንስህ..... ኛ
7. አንተሙ..... ናንተ (ለቅርብ ወንዶች)
8. አንትን..... ናንተ (ለቅርብ ሴቶች)
9. ውቶሙ..... ነዚያ (ለወንዶች)
10. ውቶን..... ነዚያ (ለሴቶች)

መረከቻን በዐረፍተ ነገር

ቀደሰ (ቀዳማይ ክንቀጽ Past tense) =ክመሰገነ

- 1. እነ ቀደስኩ   6 ንሕነ ቀደስነ**

2. አንተ ቀደስክ	7 አንትሙ ቀደስክሙ
3. አንቲ ቀደስኪ	8 አንትን ቀደስክን
4. ሙ ቱ ቀደሰ	9 ሙ ቶሙ ቀደሱ
5. ይ ቲ ቀደሰ ት	10 ሙ ቶን ቀደሳ

የግሱ የመጨረሻ ፊደል «ከ»ከሆነ ያንኑ መሰየት አስብን፡፡ ምሳሌ ሰባ ከ ብሎ አነ ሰበኩ («ኩ»ይ ጠብቃል) ይላል ንጂ ሰበኩ («ኩ» ይላላል) አይደለም ስለዚህ ማጥቀስ አስብን ማስት ነው፡፡

1.1 ነባር አንቀጽ (Verb to be)

ሙ ቱ= ነው፣ ነበር፣ ነሽ፣ ነህ፣ ናችሁ

ይ ቲ=ናት፣ ነበረች

ሙ ቶሙ (ሙንቱ)= ናቸው፣ ነበሩ (ሰወንዶች)

ሙ ቶን (አ ማንቱ)=ናችው፣ ነበሩ (ሰሴቶች)

ምሳሌ፣ አነ ሙ ቱ ፍኖተ ጽድቅ

አንቲ ሙ ቱ ተስፋሁ ስሕዳም

አንተ ሙ ቱ ቤዛ ኩሱ ዓለም

ማርያም ይ ቲ መሠረተ ሕይወት

ጳውሎስ ወጽጥሮስ መምህራን ሙ ቶሙ

ሰሎሜ ወጽጸሳቤጥ ቅዳሳት ሙ ቶን

1.2 ሥርዓተ ዐረፍተ ነገር በምሳሌ

ሕዝቅኤል ነቢይ

- ሕዝቅኤል ነቢይ ሙ ቱ
- ነቢይ ሙ ቱ ሕዝቅኤል
- አኮ/አይደለም/ ነቢይ ሕዝቅኤል

«ሙ ቱ» ሰሚሰው አዎን አሉ ሙ «አኮ» ነው፡፡

የሚከተሉት ከ መራሕድን ከግሶች ጋር አዛምድ/አስተዳምር/

1. አንትን	ሀ ነበርኩ
2. ሙ ቱ	ስ በላዕነ
3. አነ	ሐ ሐርኪ
4. ሙ ቶን	መ ጸለዩ
5. ይ ቲ	ሠ ቀተ ልክን

ረ መጽሐፍት
 ሰ ኖምክሙ
 ሸ ሐረ
 ቀ በልዐ

ወልጥ ኅበ ልሳነ አምሃራ (ወደ አማርኛ መልስ)

1. ንሕነ ሐርነ ኅበ አ ክሱም ወሳስ
  2. አንቲ ው ቱ መብርሃን
  3. ማርያም ወሰደት ወልዳ ዘበኑራ
  4. አንተ ወሰነ ሰማእ ነ ቃሰ ግዚአብሔር
  5. አ ስመኑ/አነማን/ ው ቸሙ ዘሐረ ኅበ ገዳመሲና
- ወደ ግ ዝ መልስ /ወልጥ ኅበ ልሳነ ግ ዝ/

1. ወደ ጸሎት ቤት ሂድን፡ ፡
2. ኔ ነኝ ወደ ቤተክርስቲያን የሂድኩ፡ ፡ (ዘ=የ)
3. ነርሱ በሕብረት ተቀመጠ፡ ፡ (ኅቡረ=በኅብረት)
4. ቸማስ አ ና ጴጥሮስ መምህራን ናቸው ፡፡
5. ማርያም ድንግል የአሮን በተር (በትር=ብትር) ናት ፡፡
6. አንተ የክርስቶስን ወንጌል ሰበክህ ፡፡
7. አንተ ሰባኪ አይደለህም፡ ፡

አስተካክለህ ዳፍ (ጽሑፍ በሥርዓተ ሰዋስ ው)

ምሳሌ/ሐዘነ/ ማርያም አመተሰቅሶ ክርስቶስ/ኅዘነት ማርያም አመተሰቅሶ ክርስቶስ/

1. /ኖሙ/አንተ ሳዕስ አራት/አ ል ጋ/
2. /ሐረ/ አንትን ኅበ ደብረጽጌ
3. /ቆሙ/ ማር ወማርያም ቅድመ ቤተ መቅደስ
4. /ኅደረ/ ፍሬ ጽድቅ ውስተ ቤተ አ ርድ ት/ተማሪዎች
5. /አርመሙ/ ሚካኤል አመተሰቅሶ አምሳክ
6. /ተፈሥህ/ ዳድቃን በ ግዚአብሔር

2. አመልካች /Demonstratives/

1. መራሕያን ያልናቸው ሁሉ አመልካቾች ሲሆኑ ይችላሉ፡፡ የሚ ወቁት ግን ንደሚከተለው በምሳሌ ቀርቦዋል፡፡
 ተክሰ ማርያም ሐረ ኅበ ደብረ መንክራት
 ው ቱ ሐረ ኅበ ደብረ ሲባኖስ
 ው ቱ ብ ሲ ሐረ ኅበ ደማስቆ
 ደ ቲ ወሰት በልዐት ኅብስተ

1. ዝኩ	አ. ሐረት
2. ው ቱ	በ. ቀደስኪ
3. አን ክቲ	ረ. መጽአ
4. ልክቱ	ደ. ነበሩ
5. ይ ቲ	ሀ. ሰገድኪ
6. ሉ	ለ. ሐር ነ
7. ላ	ሐ. አንበብክሙ
8. ዝክቱ	መ. ቀደስ
9. ዝንቱ	ሠ. ሐርክ ን
10. ልኮ ን	
11. ልኩ	
12. ሙንቱ	
13. ዝ	

የሚከተሉትን ወደ ግ ዝ ተርጉም፤ ፈክር(ተርጉም) ኀበ ልሳነ ግአ ዝ

1. ያች ልጅ ቆንጆ ናት፡ ፡
2. ነዚያ ኤልሳቤጥና ማርያም ናቸው፡ ፡
3. ያ የወንጌል ተማሪ ነው፡ ፡
4. ይህ መጽሐፍ አዲስ ነው፡ ፡
5. ነዚህ የክርስቶስ አገልጋዮች ናቸው፡ ፡

ሰላም

ፎ ኀደርክ ኀየ	ግዚአብሔር ይሰ ባሕ
(ንዴት አደርክ ወንድሜ)	(ግዚአብሔር ይመስገን)
ትምህርት ፎ ው ቱ	ሠናይ ው ቱ
(ትምህርት ንዴት ነው)	(ጥሩ ነው)
ማእዜ ው ቱ ዘፈጸምክሙ ፈተናክሙ	ዘዮም ወርኅ
(መቼ ነው ፈተናችሁን የጨረሳችሁት)	(የዛሬ ወር)
በጽባሕ አይቱ ሐርክ ው ቱ ዘኢረክብኩክ	ኀበ ከኒሣ ቤተ ክርስቲያን
(በማለዳው ያላገኘሁህ የት ሄደህ ነው)	(ወደ ቤተክርስቲያን)
አን ሰ በጽባሕ ኀበ ቤተ ምግብ/ካፌ ው ቱ ዘሐርኩ	ግዚ ይባርክ ኩን ትጉህ
(ኔስ በማለዳ ወደ ካፌ ነበር የሄድኩት)	(ጌ ይባርክህ ትጉህ ሁን)
ስምአኒ ዳ ዕሙ መኩ መሃረ ዮም	በይነ ነገረ ማርያም

(ስማኝ ንጂ ዛሬ ማን አስተማረ)

በየን ምንት

(ስለምን)

ኩሉ ሰብአ ቤትከ፣ ምክ፣ አቡከ፣ አጉከ፣ ዳጎና ውቶሙ

(ሁሉም ቤተሰቦችህ ደህና ናቸው)

በል ሠናይ ምሴት ጌሰም ንትራከብ

(በል መልካም ምሽት ነገ ንገናኝ)

(ስለ ነገረ ማርያም)

ወ ሎቱ ስብሐት

(አዎ ምስጋና ለሱ ይሁን)

አሆ ለኩልነ

(ሺ ለሁላችን)

3. የግእዝ ሥርዓተ ንባብ (Pronunciation)

የግእዝ ሥርዓተ ንባብ ስምንት ናቸው፡፡ ነርሱም፡ -

1. ማንሳት	5. ማናበብ
2. መጣል	6. አለማናበብ
3. ማጥበቅ	7. መዋጥ
4. ማላላት	8. መቁጠር ናቸው፡፡

1. ማንሳት ፡ ይህ ሥርዓተ ንባብ የቃሉ መጨረሻ ፊደል ሳድስ ከመሆን የተለየ ሆኖ ቃሉ በከፍተኛ ድምፅ የሚነገር ወይም የሚነበብ ማለት ነው፡፡ ለዚህም ነው ሁሉም የግስ አይነቶች በከፍተኛ ድምፅ የተነበቡ ተነሽ ናቸው የሚባሉት፡፡

ምሳሌ ነበረ = ተቀመጠ

ሐበነ = ስጠን

ተዘከረኒ = አስ ውሰኝ

ውቱ = ነው፣ ነበር፣ ሱ፣ ናቸው ወዘተረፈ፡፡

አንስትራ = ሴቶች ሔዱ

ይግበሮ = ይሥራው

ያጥምቆ = ያጥምቀው

2. መጣል (ተጣይ) ፡ ይህ ሥርዓተ ንባብ መጨረሻው ሳድስ ሆኖ የማይነሳ ማለት ነው፡፡

ምሳሌ ማርያም ፣ ሚካኤል፣ ኢየሱስ ክርስቶስ፣ ቤተ መንግሥት፣ ቅድስት፣ መቅደስ ወዘተረፈ፡፡

3. ማጥበቅ ፡ ይህ ሥርዓተ ንባብ ከቃሉ ውስጥ የሚጠብቅ ፊደል ኖሮ ቃሉ ጠብቆ ንዲነበብ የሚያደርግ ነው፡፡

ምሳሌ ቀደሰ = አመሰገነ

ሰብሐ = አመሠገነ

ተዘከረ = አስ ወሰደ

ነጻረ = ተመለከተ

4. **ማላላት** : ይህ ሥርዐተ ንባብ በቃሉ ውስጥ የሚጠብቅ ፊደል ሳይኖርና ንባቡም ላልቶ ሲነበብ ነው ።

ምሳሌ: ቀተለ = ገደለ

ነበረ = ተቀመጠ (ኖረ)

አምለ ከ = አ መለ ከ

ገብረ = ፈጠረ (ሠራ)

ፈጠረ = ፈጠረ (በአማርኛው ይጠብቃል)

5. **ማናበብ** : ይህ ሥርዓተ ንባብ ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የሆኑ ቃላት ገደ አንድ ሆነው ሲናበቡና ን፤ በን ወይም የን ሲያመጡ ነው ።

ምሳሌ ቤተክርስቲያን = የክርስቲያን ቤት

ቤተመቅደስ = የማመስ ገኛ ቤት

ትምህርተ ሃይማኖት = የሃይማኖት ትምህርት

ድንግለ ሙሴ

ሠሥራተ ገብርኤል

ዜና ሥላሴ

ውዳሴ ማርያም

ጥዑመ ልሳን

ወልደ ኢየሱስ

ተዋሕዶ ቃል

ዜና ቤተክርስቲያን

6. **አለማናበብ** : ይህ ሥርዓተ ንባብ ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የሆኑ ቃላት ራሳቸውን ችለው ሲነበቡ ወይም አንዱ ላንዱ አጎላማሽ ሲሆን ነው ።

ምሳሌ ቅዱስ አምላክ ይባላል ንጂ ቅዱስ አምላክ አይባልም ።

ድንግል ማርያም

መጽ አ ወል-ወልድ መጣ

ጳውሎስ ሐዋርያ

7. መዋጥ : መዋጥ ማለት ከቃሉ ውስጥ ያለ ፊደል ንዲሁ ሳይጎላ በውስጡ ዋቂነት የሚነበብ ነው ። ከዚህ ላይ ማስተዋል ያለብን ፊደሉ በጽሑፍ ጊዜ ግን ሥርዓቱን ጠብቆ ይፃፋል ።

ምሳሌ: ወይን (wan)ተብሎ ንጂ ወይን (wayyin) ተብሎ አይነበብም ።

ድንግል- ከዚህ ላይ ን ተውጣለች

ገብር - ከዚህ ላይ ደግሞ ብ ተውጣለች። ሥለዚህ ገብር ባለሁለት ቀለም ነው ።

ኤልሳዕ ከዚህ ላይ ደግሞ ዕ ትዋጣለች።

ርኩስ ከ ተውጣለች።

ከዚህ ላይ ብዙውን ጊዜ የሚዋጡት ቀለሞች ሲሆኑ መዋጥና አለመዋጣቸው ግን ንደ ንባቡና ንደትርጓሜው ይለያያል።

8. መቁጠር : ይህ ሥርዓተ ንባብ በአንድ ቃል ውስጥ የሚገኙ ፊደላትን ያለምንም መዋጥ ማንበብ ማለት ነው።

ምሳሌ: ው ቱ ከሚለው ቃል ሁሉም ፊደላት ይነበባሉ ንጂ ሳድስ ስለሆነች ብቻ የምትዋጥ አይደለችም።

ይ ቲ ፣መላ ክት፣ማርያም ፣ማዕከል ፣ ህት ፣ትማልም፣ ዮሐንስ ፣አጽፋር (ጥፍሮች) ስ እርት (ፀጉር) ፣ኤልያስ ፣ብሔር (ሀገር) ሙንቱ፣ ስብሐት፣ ሐዋርያት፣ መጻሕፍት (ህ ትቆጠራለች)

ከ ነዚህ ሥርዓተ ንባቦች በተጨማሪ ሌሎችም አሉ።

ለምሳሌ ወዳቂና ሰያፍ

ሀ. ወዳቂ: - የምንለው ሥርዓተ ንባብ የቃሉ መጨረሻ ፊደል ካዕብ፣ ሳልስ ፣ ራብዕ ፣ ምስና ሳብዕ ሆኖ የማይነሳ ና ቃሉ ሲነበብ የመጨረሻውን ፊደል በመያዝ ንዲወድቅ የሚያደርግ የሥርዓተ ንባብ ዓይነት ነው።

ምሳሌ ጎቤሁ ወደሱ የዚህ ቃል የመጨረሻ ፊደል ሁ ካዕብ ሲሆን ወዳቂ ነው። ነገር ግን አንዳንድ ልዩነቶች ንዳሉ ማወቅ ያስፈልገናል።ለምሳሌ ው ቱ የሚለው ነባር አንቀጽ ተነሽ ንጂ ወዳቂ አይደለም። ንዲሁም ግሶች በትዕዛዝም ሆነ በሐላፊ ሲመጡ ወዳቂ ናቸው ማለት አንችልም።

ለምሳሌ ሐሩ= ሐዱ ወይም ሐሩ= ሐዱ ብንልም ተነሽ ንጂ ወዳቂ አይደለም፡፡

ለሣልስ ምሳሌ ከይሱ ብአሲ መዋቲ መሃሪ ወዘተር ፈ ሲሆኑ ግስ ከሆነ ግን አይወድቅም፡፡

ምሳሌ ሰአሊ ለነ ቅድስት ከዚህ ላይ ሰአሊ የሚለው ቃል ወዳቂ አይደለም

ለራብዕ ምሳሌ አንበሳ፣ ዜና፣ ወዘተረፈ ከዚህ ላይም በግስ የሚነገር ከሆነ አይወድቅም፡፡

ለምሳሌ እላ አንስት ሐራ /እነዚያ ሴቶች ሐዱ/ ከዚህ ላይ « ሐራ » የሚለው ይነሳል እንጂ አይወድቅም፡፡

ለኅምስ ምሳሌ ውዳሴ፣ ቅዳሴ፣ ይባሌ፣ ወዘተረፈ

ለሳብዕ ምሳሌ ዶርሆ/ዶሮ/፣ መንበሮ፣ ቀቲሎት/

ንዑስ አንቀጽ የሆኑት ሁሉ ወዳቂ ናቸው፡፡ በተጨማሪ ቦዝ አንቀጽ የሆኑ ወዳቂዎች እንዳሉም ማወቅ ያስፈልጋል፡፡ ነገርግን በግስ ትዕዛዝ ወይም ዘንድ አንቀጽ የሆኑት ሊነሱ እንደሚችሉ መገንዘብ ያስፈልጋል፡፡

5. የንባብ ምልክቶች

➤ የማንሳት ምልክት

➤ የመጣል ምልክት

➤ የማጥበቅ ምልክት

አንዳንድ የግእዝ ግሶች የሚጠብቅ ድምፅ ሲኖራቸው ግማሾቹ የላቸውም፡፡

ምሳሌ፣ ቀተለ --ገደለ፣ ቀደሰ --አመሰገነ

ትውውቅ

ሰላም ለከ አኑየ

ወሰላም ለከ

(ሰላም ላንተ ይሁን ወንድሜ)

(ሰላም ላንተም ወንድሜ)

መኑ ስምከ እኑየ

ወልደ ገብርኤል ውእቱ ስምየ

(ስምህ ማን ነው ወንድሜ)

(ስሜ ወልደ ገብርኤል ነው)

ወመኑ ስመ አቡከ

ገ / ማርያም ውእቱ ስመ አቡየ

(ያባትህ ስም ማን ነው)

(ያባቱ ስም ገ / ማርያም ነው)

እስፍንቱ አዝማኒከ

እሥራ ወአሐዱ

(ዕድሜህ ስንት ነው)

(ሀያ አንድ)

እም አይቴ መጻእከ

እም ኃጃም

(ከየት መጣህ)

(ከኃጃም)

ግብር እፎ ውእቱ

ሚመኢይብል

(ሥራ እንዴት ነው)	(ምንም አይል)
እስኩነዓ ነሐር ንበቤተእግዚአብሔር	ትፍስሕትየውእቱ
እስኪናወደቤተክርስቲያንእንሂድ	(ደስታዬነው)
ሕይወትእፎውእቱ	ሠናይውእቱ
(ሕይወትእንዴትነው)	(ጥሩነው)
አሉአብያዒከውእቶሙ	እወ
(እነዚህጓደኞችህናቸው)	(አዎ)
አይቲብሔሮሙ	(ዝእምሲዳሞወዝኩስእምወሎ)
(የትነውሀገራቸው)	(ይህከሲዳሞነውያደግሞከወሎ)
ትትሜህርኑትምህርተዘመነዌ	እወእትሜህርአነትምህርተዘመነዌ
(የዘመናዊትምህርትትማራለህ)	(አዎየዘመናዊትምህርትእማራለሁ)
አይቴውእቱቤተትምህርትከ	6ኪሎውእቱቤተትምህርትየ
(ትምህርትቤትህየትነው)	(6ኪሎነውትምህርትቤቴ)
ስፍነአመተበጻሕከ	ስልሰአመተበጻሕከ
(ስንተኛዓመትደረስከ)	(3ዓመትሆኖኛል)
ተአምርኑትምህርተሃይማኖትከወሀገርከ	ምንትውእቱትምህርተሀገርየ
(የሀይማኖትህእናየሀገርህንትምህርትታውቃለህ)	(የሀገሬትምህርትምንነው)
ንባብ፣ድጓ፣ጾመድጓ፣ግእዝ፣ቅኔይትበሀሉ	ለእሉስአእምሮሙቀዲሙ
(ንባብ፣ድጓ፣ጾመድጓ፣ይባላሉ)	እነሱንቀድሞአውቃቸዋለሁ
በልእግዚእየሀብከጽንአቶወይክስትለከ	አሜን
(በልጌታፅናትንይስጥህይግለፅልህም)	(ይሁንይደረግልኝ)

ግሥአርዕስት (Root Verbs)

የግሥአርዕስት ማለት ለሌሎች ግሶች መሠረት በመሆን የሚከተሏቸው ግሶች የእነርሱን የአወራረድ ባህሪ የሚከተሉ እና በአቀማመጣቸው የሚመስሏቸውናቸው፡፡ ይሁን እንጂ እነዚህ ሁሉ ግልፅ የሚሆኑት በዝርዝር ሥንመለከታቸው በመሆኑ በመጀመሪያ ግርሊለን አይገባም፡፡ የሆነው ሆኖ ለግስርባታ መሠረት መሆናቸውን መዘንጋት የለብንም፡፡ የታወቁት የግስ አርዕስታት ስምንት ናቸው፡፡ እያንዳንዳቸውም የየራሳቸው ሠራዊት አላቸው፡፡

1. ቀተለ	3. ገብረ	5. ባረከ	7. ብህለ
2. ቀደሰ	4. አእመረ	6. ሢመ	8. ቆመ

6.1 እርባ ግስ (Tense and Nouns formation, including Adjectives)

በመጀመሪያ ግን አንድ በአንድ የስምንቱን ግሶች ቀለማት ብዛትና ዓይነት አንባቢው ማስተዋል ይገባዋል፡፡

1. ቀተለ   ፍፁም ግእዝ ሆኖ የላላ
2. ቀደሰ   ፍፁም ግእዝ ሆኖ የጠበቀ
3. ገብረ   ግእዝ ሳድስ ግዕዝ ሆኖ የላላ
4. አእመረ   ግእዝ ሳድስ ግዕዝ ሆኖ የላላ
5. ባረከ   ራብዕ ግዕዝ ግዕዝ ሆኖ የላላ
6. ሢመ   ኅምስ ግእዝ ሆኖ የላላ
7. ብህለ   ሳድስ ሳድስ ግዕዝ ሆኖ የላላ
8. ቆመ   ሳብዕ ግእዝ ሆኖ የላላ

ማንኛውም የቀዳማይ አንቀፅ ግስ ሁሉ ተነሽ መሆኑን በሥርዓተንባብላይ አይተናል፡፡

1. ቀተለ ---- ገደለ (past tense - ሐላፊ) / ቀዳማይ አንቀፅ /
ይቀትል --- ይገድላል (future- ካልአይ --- ትንቢት ወይም Present Tense - ያሁን ጊዜ)
ይቅትል ---- ይገድል ዘንድ / ዘንድ አንቀፅ /
- ❖ ቀቲል / ቀቲሎት / -- መግደል / to kill (infinitive) ንዑስ አንቀፅ /
ቀታሊ -- የገደለ / ቅጽል -- Adjective
ቀታልያን --- የገደሉ / ወንዶች / ቅጽል ሲበዛ /
ቀታሊተ --- የገደለች / ለሴት ቅጽል ሲሆን
ቀታልያት --- የገደሉ / ለብዙ ሴቶች ቅጽል ሲሆን /
ቅቱል ---- የተገደለ / ቅጽል -- Adjective/
ቀታሊ ---- ገዳይ / ስም ሲሆን /
ቀትል --- ውጊያ / ጥሬ ዘር /
ቅትለት --- አገዳደል / ሳቢዘር /

በቀተለ ምሳሌ አንሰራና ሌሎችን አንዴት አንዳሟወርዱ ካየን በኋላ ሌሎችን በራሳችን መሥራት እንችላለን፡፡

ምሳሌ፡

- አነ ቀተልኩ -- እኔ ገደልኩ
አነ እቀትል --- እኔ እገድላለሁ
አነ እቅትል --- እገድል ዘንድ / ዘንድ አንቀፅ /

አ ነ እ ቅ ት ል --- ል ግ ደ ል / ት ዕ ዛ ዝ /
አ ን ተ ቀ ተ ል ከ --- አ ን ተ ገ ደ ል ከ አ ን ቲ ቀ ተ ል ኪ ---- ገ ደ ል ሸ
አ ን ተ ቅ ት ል --- አ ን ተ ት ገ ድ ላ ለ ህ አ ን ቲ ቅ ት ል --- ት ገ ድ ያ ለ ሸ
አ ን ተ ቅ ት ል ---- አ ን ተ ግ ደ ል አ ን ቲ ቅ ት ል ---- ት ገ ድ ይ ዘ ን ድ
ን ህ ነ ቀ ተ ል ነ --- ገ ደ ል ን አ ን ቲ ቅ ት ል --- ግ ደ ዬ
ን ህ ነ ን ቅ ት ል --- አ ን ገ ድ ላ ለ ን አ ን ት ን ቀ ተ ል ከ ን --- ገ ደ ላ ሸ ሁ / ሴ /
ን ህ ነ ን ቅ ት ል --- አ ን ገ ድ ል ዘ ን ድ አ ን ት ን ቅ ት ል ---- ት ገ ድ ላ ላ ሸ ሁ / ሴ /
ን ህ ነ ን ቅ ት ል --- አ ን ግ ደ ል አ ን ት ን ቅ ት ል ---- ት ገ ድ ሉ ዘ ን ድ / ሴ /
አ ን ት ሙ ቀ ተ ል ከ ሙ --- ገ ደ ላ ሸ ሁ / ወ / አ ን ት ን ቅ ት ል ---- ግ ደ ሉ / ሴ /
አ ን ት ሙ ቅ ት ሉ ---- ት ገ ድ ላ ላ ሸ ሁ / ወ / ውእ ቶ ሙ ቀ ተ ሉ --- ገ ደ ሉ / ወ /
አ ን ት ሙ ቅ ት ሉ ---- ት ገ ድ ሉ ዘ ን ድ / ወ / ውእ ቶ ሙ ይ ቅ ት ሉ ---- ይ ገ ድ ላ ሉ / ወ /
አ ን ት ሙ ቅ ት ሉ ---- ግ ደ ሉ / ወ / ውእ ቶ ሙ ይ ቅ ት ሉ --- ይ ገ ድ ሉ ዘ ን ድ / ወ /
ውእ ቱ ቀ ተ ለ --- ገ ደ ለ ውእ ቶ ሙ ይ ቅ ት ሉ ---- ይ ግ ደ ሉ / ወ /
ውእ ቱ ይ ቅ ት ል ---- ይ ገ ድ ላ ል ይ እ ቲ ቀ ተ ለ ት ---- ገ ደ ለ ሸ
ውእ ቱ ይ ቅ ት ል ---- ይ ገ ድ ል ዘ ን ድ ይ እ ቲ ቅ ት ል --- ት ገ ድ ላ ለ ሸ
ውእ ቱ ይ ቅ ት ል ---- ይ ግ ደ ል ይ እ ቲ ቅ ት ል --- ት ግ ደ ል ዘ ን ድ / ሴ /
ውእ ቶ ን ቀ ተ ላ --- ገ ደ ሉ / ሴ / ይ እ ቲ ቅ ት ል --- ት ግ ደ ል
ውእ ቶ ን ይ ቅ ት ላ ---- ይ ገ ድ ላ ሉ / ሴ /
ውእ ቶ ን ይ ቅ ት ላ --- ይ ገ ድ ሉ ዘ ን ድ / ሴ /
ውእ ቶ ን ይ ቅ ት ላ --- ይ ግ ደ ሉ / ሴ /

ማስታወሻ፡ ሀ . የ ት ን ቢ ት (future) እና የ አ ሁ ን ጊዜ (Present) በ ግ እ ዝ

አ ን ድ ዓ ይ ነ ት የ ግ ሥ አ ወ ራ ረ ድ / አ ገ ባ ብ / አ ላ ቸ ው ፡ ፡

ለ . ዘ ን ድ አ ን ቀ ጽና ት ዕ ዛ ዝ አ ን ቀ ጽ ም እ ን ዲ ሁ አ ን ድ ዓ ይ ነ ት ና ቸ ው ፡ ፡

ሐ . የ እ ግ ዝ ግ ሶ ች ር ባ ታ ቸ ው ን የ ሚ ጅ ም ፋ ት በ ቀ ዳ ማ ይ አ ን ቀ ጽ (past) ነ ው ፡ ፡

ቀ ተ ለ ን የ ሚ መስ ሉ ግ ሶ ች ነ በ ረ ፣ ወ ረ ደ ፣ ወ ዘ ተ ና ቸ ው ፡ ፡ ነ ገ ር ግ ን አ ወ ራ ረ ዳ ቸ ው

ከ ቀ ተ ለ ሊ ለ ዩ ስ ለ ሚ ች ሉ ማስ ተ ዋ ል ያ ስ ፈ ል ጋ ል ፡ ፡

ምሳሌ ወ ረ ደ ፣ ይ ወ ር ድ ፣ ይ ረ ድ

2. ቀ ደ ስ -- አ መስ ገ ነ

ይ ቄ ድ ስ --- ያ መስ ግ ን

ይ ቀ ድ ስ ---- ያ መስ ግ ን ዘ ን ድ

ይ ቀ ድ ስ ---- ያ መስ ግ ን

3. ገ ብ ረ --- ሠ ራ ፣ ፈ ጠ ረ

ይ ገ ብ ር --- ይ ሠ ራ ል

ይ ግ በ ር ---- ይ ሠ ራ ዘ ን ድ

ይ ግ በ ር ---- ይ ሥ ራ

❖ ቀ ድ ሶ / ቀ ድ ሶ ት / --- ማ መስ ገ ን

ገ ቢ ር / ገ ቢ ር ት / --- መ ሥ ራ ት

ቀዳሲ ---- ያመሰገነ

ገባሪ ---- የሠራ

ቀዳስ ያን ---- ያመሰገኑ

ገባሪ ያን ---- የሠሩ

ቀዳሲት --- ያመሰገነች

ገባሪት ---- የሠራች

ቀዳስ ያት --- ያመሰገኑ /ሴ/

ገባሪ ያት ---- የሠሩ /ሴ/

ቅዱስ --- ምስጉን

ግብር ---- የተሠራ

ቀዳሲ --- አመስጋኝ

ገባሪ ---- ሠሪ

ቅዳሴ --- ምስጋና

ግብር ---- ሥራ

መቅደስ --- ማመስገኛ

ግብረት ---- አሠራር /አደራረግ/

ቅድስት ---- የተመሰገነች

ምግባር ----- በጎ ሥራ

ተግባር --- ሥራ

እንደ ቀደስ የሚረቡ ግሶች ሰብሐ፤ ጸለየ ናቸው፡፡

እንደ ገብረ የሚረቡ ግሶች ሠምረ፤ ጎብረ፤ ነጽሐ ወዘተ . . . ናቸው፡፡

4. አእመረ --- አወቀ

5. ባረከ --- ባረከ

የአምር ---- ያውቃል

ይባርክ --- ይባርካል

ያአምር ---- ያውቅ ዘንድ

ይባርክ --- ይባርክ ዘንድ

ያአምር --- ይወቅ

ይባርክ --- ይባርክ

❖ አእምሮ /አእምሮት/ --- ማወቅ

* ባርኮ /ባርኮት/ --- መባረክ

አእማሪ --- ያወቀ

ባራኪ ---- የባረከ

አእማር ያን --- ያወቁ /ወ/

ባራክ ያን --- የባረኩ

አእማሪት --- ያወቀች

ባራኪት ---- የባረከች

አእማር ያት --- ያወቁ /ሴ/

ባራክ ያት --- የባረኩ /ሴ/

አመር --- የታወቀ

ቡሩክ --- የተባረከ

አእማሪ --- አዋቂ

ባራኪ ---- የሚባርክ

ማእምር ---- የሚያውቅ

ቡራኬ ---- ቡራኬ

አእምሮ --- አውቀት

በረከት --- በረከት

❖ አእመረን የሚመስሉ፤ አጥረዩ፤ አመንተዉ፤ አመክነዩ፤ አመድበለና የመሳሰሉት ናቸው፡፡

❖ እንደ ባረከ የሚረቡ ማህረክ፤ ፃመወ፤ ሳቀዩ፤ ወዘተ . . . የመሳሰሉት ናቸው፡፡

6. ሢመ --- ሾመ

7. ብሀለ --- አለ

ይሠይም ---ይሾማል

ይብህል --- ይላል

ይሂም --- ይሾም ዘንድ	ይብሃል --- ይል ዘንድ
ይሂም ---- ያሹም	ይብሃል ---- ይበል
❖ ሠይም / ሠይሞት / --- መሾም	* ብሂል / ብሂሎት / ----ማለት
ሠያሚ --- የሾመ	ባህሊ ---- ያለ
ሠያምያን --- የሾመ	ባህልያን --- ያሉ
ሠያሚት --- የሾመች	ባህሊት --- ያለች
ሠያምያት --- የሾሙ/ሴ/	ባህሊያት --- ያሉ /ሴ/
ሥዩም ---- የተሾመ	ብሁል --- የተባለ
ሠያሚ ----ሿሚ	ባሃሊ ---- የሚል
ሢመት --- ሹመት	ባህል --- አባባል
❖ ሢመን የሚመስሉ ጌሳ፣ ዜነ ወ የመሳሰሉት ናቸው፡፡	
❖ ብህለን የሚመስሉ ጥቂቶቹ ውህዘ፣ ሥህወ፣ ጥዕየ ናቸው፡፡	

8. ቆመ --- ቆመ

ይቀውም --- ይቆማል

ይቁም ----- ይቆም ዘንድ

ይቁም --- ይቁም

❖ ቀዊም / ቀዊሞት / --- መቆም

ቀዋሚ ---- የሚቆም

ቀዋምያን ---- የሚቆሙ

ቀዋሚት ----- የምትቆም

ቀዋምያት ---- የሚቆሙ/ሴ/

ቅውም --- የሚቆም

ቀዋሚ ---- ቋሚ

ቂመት ---- ቂመት

❖ ቆመን የሚመስል ሐረ፣ ሞር ቅሐ / ላጠ / ወዘተ . . . ናቸው፡፡

ማስታወሻ፡ የቆመ፣ የቆመች፣ ያመሰገኑ፣ ያመሰገነች የምንለው ግሡ በቀዳማይ / በሃላፊ / ስለረባ እና ቅጽሎች እንደመሆናቸው ሁሉ “የ” የሚለውን ፊደል ለማመልከት ነው እንጂ ምን ጊዜም ለሃላፊ ወይም ለትንቢት ተብሎ ቅጽልን መከፋፈል አይደለም፡፡

ዘቆመት ስንልም ትርጉሙ ቀዋሚ ከሚለው ጋር አንድ ነው፡፡ የቆመች፣ ቋሚ ማለት ነው፡፡

6.2 ሕገ ወጥ አካሄድ ያላቸው ግሶች፡፡ (Irregular Verbs)

ቀዳማይ   ከልአይ   ዘንድ   ትእዛዝ

ወሀበ / ሰጠ /	ይውህብ፣ ይሁብ	የሀብ	የሀብ
ክህለ / ቻለ /	ይክል / ይክህል /	ይክህል	ይክህል
ብህለ / አለ /	ይብል	ይበል	ይበል
ይቤ / አለ /	ይብል	ይበል	ይበል
ርእየ / አየ /	ይርኢ	ይርእይ	ይርኢ / ይርእዩ /
ወድቀ / ወደቀ /	ይወድቅ	ይደቅ	ይደቅ

❖ ድርጊቱ በመካሄድ ላለ (Continuous) ነገር መጠቀም የምንችለው በካልአይ ነው።
ምሳሌ፡ ይመጽእ ውላቱ

እንዘ ይመጽእ ውላቱ (እየመጣ ነው ሊመጣ ነው)

7. አገባቦች (Prepositions and Conjunctions)

1. አባይ አገባብ፡ አገባቦች ማለት ብቻቸውን ሊነበቡ የማይችሉ መስተዋድዶች

ናቸው፡ ፡ እነዚህም እስመ፣ አምጣነ፣ አኮኑ / Since, because, for/

እመ / ቢሆንም፣ እስከ፣ እንዘ / ሲ፣ ስ / አመ / ጊዜ / ሶበ / ጊዜ /

አንተ፣ ዘ፣ እለ /የ / ወ/አና / የመሳሰሉት ናቸው፡ ፡

2. ደቂቅ አገባብ

ውስተ / ውስጥ፣ ምስለ / ጋር / ዓዲ / ገና፣ እንከ / ከንግዲህ /

3. ንፁህ አገባብ፡ እም / ን /፣ በ፣ ለ፣ ን

7.1 ግስላይ የሚኖር ሽ አገባቦች / ተስማሚ ቃላት /

ሀ . ከቀዳማይና ከካልአይ አንቀጽ ላይ ብቻ የሚኖር ፉ አገባቦች

ምሳሌ ሶበ፣ አመ፣ ጊዜ

ሶበ፣ ሰዓተ፣ ዕለት --- ጊዜ

አምጣነ፣ አኮኑ፣ እስመ --- እና፣ ስለ

እንዘ

እመ

ዘ፣ እንተ

አምሳለ

ህየንተ

አርአያ

መጠነ

ከመ

ጎበ፤ መንግሥት
 ሶበ ተስቅለ ክርስቶስ ጸልመ ፀሐይ --- ክርስቶስ በተሰቀለ ጊዜ ፀሐይ ጨለመ፡፡
 ይወድቅ ይትነሳ እ
 ዛቲ ብእሲት እንተ ወለደት ወልደ እኅትየ ይእቲ
 /ያቺ ወንድ ልጅ የወለደች ሴት እህቴ ናት/
 አበው እለ መሀሩ ሃይማኖት ቅዱሳን ውእቶሙ
 ተነበዩ ነቢያት ከመይትወለድ ክርስቶስ -- ነቢያት ክርስቶስ እንዲወለድ ትንቢት ተናገሩ
 አመይ መጽእ ክርስቶስ በግርማ መንግስቱ ትርዕድ ምድር
 ህየንተ ክብረ ጴጥሮስ ክብረ ጳውሎስ
 ርእዩ መጠነ ገብረ ላቲ ተአምረ
 ውእቱ ይስሐቅ እንዘ ትበኪ እህቱ
 ያነግህ እንዘ ኢይነውም
 እፎታነ ብብ እንዘ ኢትሜሀር
 እፎኑ ይከውን ሊተዝንቱ እንዘ ኢየአምር ብእሴ
 ኖመ ወልድየ አምጣነ ደክመ
 ሰብሐ አቡየ ፈጥሪሁ አኮኑ ሰምዐ ጸሎቶ
 ጸልመ ፀሐይ ሶበ ክርስቶስ ተስቅለ
 ጸልመ ፀሐይ አመ ክርስቶስ ተስቅለ
 ይትፌስሐ ጸድቃን አመ ክርስቶስ ይመጽእ
 ተሐዝን እም አመ ወልዳ ይመውት
 ዛቲ ብእሲት እንተ ወለደት ወልደ እኅትየ ይእቲ
 አበው እለ ሃይማኖተ መሀሩ ቅዱሳን ውእቶሙ
 አበው እለ በሌሊት ይተግሁ ይነውሙበ መዓልት
 ርኢኩ ብእሴ እንዘ በጾም ይበልዕ
 ውእቱ ይስሐቅ እንዘ እኅቱ ትበኪ

**ከዘንድ አንቀጽ ላይ የሚያርፅ ሽአገባቦች እና ሌሎችም ከነዝርዝራቸው
 ምሳሌ**

ከመ --- እንደ፤ ል፤ ዘንድ/ከዘንድ አንቀጽ ጋር/
 እምቅድመ/አፍራሽ/ሳ/ሳይመጣ፤ ሳይሄድ፤ . . . /
 እንበለ /አፍራሽ/ሳ/ሳይመጣ፤ ሳይሄድ
 ሐረ ጎበ አሐዛብ ከመይንግር ምሕረቶ ለእግዚአብሔር አምላክነ

୧୮୭୦ ----- ୫ ୯

ወትረ / ዘ ልፈ / -- ሁል ጊዜ

$\mathcal{H} \cap \mathcal{H}^{\perp} = \{0\}$

$$v \in \mathcal{H} \implies v \in \mathcal{H} \text{ and } v \in \mathcal{H}$$
$$\zeta \nu : \quad \text{h} \varphi \dashv \lambda \text{ h} \nu$$

ᐱ ᐃᐅ ᐃᐅ ᐃᐅ ᐃᐅ ᐃᐅ ᐃᐅ

 $\lambda \in \mathcal{P}^{\times}$
$$\lambda \nabla \mathbf{h} \quad \text{--} \quad \lambda \nabla \mathbf{h}_\varepsilon$$
 $\lambda \approx 2 /$
$$\lambda \in \mathcal{L}_i / \sim \lambda \in \mathcal{L}_i$$

አ መ፣ አ ሜን ፣ አ ሜን -- አ ሜን

 $\eta \propto \zeta$

У чл. 10 ст. 179 -- 183

$$\lambda \in \mathbb{R} \quad \text{---} \quad \lambda \in \mathbb{R}^n$$

አንቀጽ ፩ -፡፡ አንቀጽ ፪ ፡፡ አንቀጽ ፫

ከሉሉ --- ሆሉሉ

$$\lambda \sigma \dashv \vdash \lambda : \eta \vdash \eta$$
$$\lambda \in \Lambda \quad \text{---} \quad \rho \in \Lambda \quad \text{---} \quad \eta \in \Phi \subset$$

ባሕቱ -- እንጂ፣ ነገር ግን

ዘ፣ እንተ፣ እለ፣ ለ የተባሉት እነዚህ አገባቦች ዘርፍ አያያዥ ይባላሉ፡፡ ከ “ለ”

ውጭያ ሉት ሦስቱ ዘርፍ ደፊ ሊሆኑ ይችላሉ፡፡ የዘርፍ ደፊም ሆነ የዘርፍ አያያዥ

ዓለማ “የ” የሚል ትርጉምን ለማምጣት ነው፡፡

შპს ბა: -

በ “ H ” ሲገኝ

በ ተ ና ባ ሲ ሲ ገ ኝ

ወልዳ ለ ማርያም

ወልደ ማርያም

(የ ማርያም ምልክት)

❖ በተናባቢ ጊዜ የተናባቢው መሪ የሚሆነው ቃል መድረሻው ሳይከለክል እንደሆነ / ወልድ/

ሳ ድሱ ወደ ግእዝ ይለ ወጣል፡፡ ይህ ሕግ ከተሳቢ ህግ የለየው ተሳቢው የሚጎላ

ድምፅ ሲኖረው የተናባቢው መሪ የሚነሳ ድምፅ የሌለው በመሆኑ ነው፡፡ የተናባቢው

መሪና ዘርፍ እንደ አንድ ቃል አብረው መነሻ በብዙ አለባቸው በተናገሩ ጊዜ ዘር ማሽን

ምን ም ለ ውጥ አይደርስበትም፡፡

1. አብረሃም ምስቲ ስጋ ደብዘዎ ወጥቶ

መኑ ውላ ቱ ጸ ሐፌ ትእ ዛ ዝ ዘ ን ጉ ሥ

2. ሕግ - በተናባቢ ጊዜ የተናባቢው መሪ የሚሆነው ቃል መድረሻው ሣልሰ እንደሆነ /
በእሴ፣ ጸሐፊ፣ ወራሲ፣ ቀታሊ፣ ሰባኪ ወዘተ /

3. ሕግ - ሌሎች ቃላት የተናባቢ መሪ ሲሆኑ ምንም ዓይነት ለውጥ አይደርስባቸውም፡፡

አናባቢ

ደብተራ ዘአሪት	ደብተራ አሪት
ሠረገላ ዘኤልያስ	ሠረገላ ኤልያስ
ዝማሬ ዘመላእክት	ዝማሬ መላእክት
ውዳሴ ዘማርያም	ውዳሴ ማርያም
ዶርሆ ዘመስተገብር	ዶርሆ መስተገብር
ከበሮ ዘማኅሌት	ከበሮ ማኅሌት

ዘርፍ አየዩኸ

ዘርፍ ደፊ

ወልድ ዘዮሐንስ	ዘዮሐንስ ወልድ ትጉህ ውእቱ
ቤት ዘአቡየ ዐቢይ ውእቱ	ዘአቡየ ቤት ዐቢይ ውእቱ

ዘርፍ አያያዦች በስም ላይ

ምሳሌ፡ ወልድ ዘአቡነ እጉነ ውእቱ

- እም እንተ ያዕቆብ
- አኃት እለ ዚአየ ሠናይት አማንቱ
- አኃት እለ የሁዳ የሐውራ ውስተ ቤተ ምክራብ
- አኃው ዘዮሴፍ ፈያታውያን ውእቶሙ

ግስ ላይ

❖ ተባእታይ ነጠላ

/ በዚህ ጊዜ ጾታና ቁጥሩ እንደላይኛው ይጠበቃል / አገባቦቹ ዘ፣ እንተ፣ እለ
የሚያር ሽበት ግስ ግን ሁል ጊዜም ቀዳማይ እንቀጽ ወይም ካልአይ እንቀጽ መሆን
አለበት፤ ሌሎች አንቀጾች ላይም አያር ሽም፡፡ /

- ወልድ ዘ፣ ወልድ ዘመጽአ፣ ወልድ ዘሞተ፣ ወልድ ዘይመጽእ፣ ወልድ ዘይመውት
- ቤት ዘ፣ ቤት ዘተሐንጸ፣ ቤት ዘይትሐደስ
- አብ ዘ፣ አብ ዘመሀረ ወንጌል፣ አብ ዘይዴሉ
- እጉ ዘ፣ እጉ ዘያፈቅር እጉሆ፣ እጉ ዘይሜህር

❖ አነስታይ ነጠላ

ወለት 1. እንተ፣ ወለት እንተ ፈርሀት፣ ወለት እንተ ትሥሐቅ

2.ዘ ፣ ወለት ዘፈር ሀት፣ ወለት ዘትሥኡቅ

አዋልድ 1.እለ፣ አዋልድ እለይ ዘፍና፣ አዋልድ እለይ ሠንያ

ዘ፣ አዋልድ ዘይዘፍራ፣ አዋልድ ዘይገብራ

ማስታወሻ ሀ. “ዘ” የምንጠቀመው ለነጠላና ለብዙ ቁጥር ሲሆን፣ “እንተ” ግን ለነጠላ

ቁጥር እንጂ ለብዙ አንጠቀምበትም፡፡ “እለ” ደግሞ ለነጠላ ቁጥር አይሆንም፡፡

ለ. “ለ” ብዙ ጊዜ የሚያገለግለው በተጠቃሽነት ነው፡፡

ምሳሌ፣ ቤታ ለሰሎሜ

ወልዱ ለአዳም

- ዘ -- ውእቱ

ምሳሌ ዘመጽአ --- የመጣ ተብሎ ይተረጎማል፡፡ ስለዚህ ዘ ማሰሪያ ሊሆን ይችላል

ማለት ነው፡፡

8. ተውሳከ ግስ (Adverb)

ተውሳከ ግስ ማለት ግስን የሚያጎለግስ ማለት ነው፡፡ ለምሳሌ በእንግሊዝኛው **I came**

yesterday. I will come tomorrow የተሠመረባቸው ቃላት ተውሳከ ግሶች ናቸው፡፡

በግእዙ ትማልም/ትናንት/፣ ጌሰም/ነገ/እና ዘልፈ፣ ወትረ፣ ዮም ተውሳከ ግሶች

ናቸው፡፡

ምሳሌ አነ እመጽእ ጌሰም

እንተትገይስ ወትረኅ በቤተክርስቲያን

በግእዝ ቋንቋ ሳድስ የሆኑትን ቃላት በመለወጥ በ፣ ወደ፣ ከ የሚሉትን ቃላት ማምጣት

ይቻላል፡፡

ምሳሌ

ዐርገሰማየ ወደሰማይ አረገ ዐርገውስተሰማይ

ወሐረብሔረ ወደሀገር ሄደ ወሐረኅበብሔሩ

ሐረትብሔር ርጉቀ ወደእሩቅ ሀገር ሄደች ወሐረትኅበብሔር ርጉቅ

ማስታወሻ

አንድ ቃል ከተለወጠ ከጎኑ ያለው ተስማሚው ቃል ይለወጣል፡፡

ስለዚህ የመጨረሻ ፊደሎችን በመቀየር ወደ፣ በ፣ ከ የሚል ትርጉም ልናመጣ

እንችላለን ማለት ነው፡፡

ምሳሌ ሐረ ሀገረ -----ወደ ሀገር ሔደ

ሐረ ኅበ ሀገር

❖ ካዕብንም ወደ ሳብዕ በመቀየር ወደ የሚል ቃል ማምጣት እንችላለን፡፡

ምሳሌ ቤቱ፣ ቤቶ፣ ወሐረ ቤቶ፣ ወደ ቤቱ ሄደ፡፡

ስለዚህ የሚከተሉትን በደንብ ለመገንዘብ እንሞክር፡፡

ወእኅዙ ኪያሁ ይእተ ሰዓተ ----- ወእኅዙ ኪያሁ በይእቲ ሰዓት

ይገብር ግብሮ መዓልተ ወሌሊተ ---- ይገብር ግብሮ በመዓልት ወበሌሊት

ጸሊኅ በአቡከ ሰማያዊ ኅቡአ ---- ጸሊኅ በአቡከ ሰማያዊ በኅቡአ

ውእቱ ሐረ ቤቶ ----- ውእቱ ሐረ ኅበ ቤቱ

ወእንዘ ይነብር ዐውደ ---- ወእንዘ ይነብር በዐውደ

9. አሉታ

በግእዝ ቋንቋ አነጋገር አፍራሽ የሚሆኑ ፊደሎች አልቦ፣ ኢ፣ አኮ፣ ሐሰ፣ ናቸው፡፡

አልቦ /“NO” ለሚለው የእንግሊዝኛ ቃል ተመሳሳይ ነው/ ትርጉምም የለም ማለት ነው፡፡

ቦ -- አለ፤ አልቦ -- የለም

ምሳሌ ሀ . አልቦ ዘመድ በጊዜ መከራ --- በመከራ ጊዜ ዘመድ የለም

ለ . አልቦ ብእሲ ዘይታመን በዘመንነ --- በዘመናችን የሚታመን ሰው የለም

ሐ . ለእሉ ነዳያን አልቦሙ ዘመድ --- ለነዚያ ድሆች ዘመድ የላቸውም

መ . ርኅቡ ሕጻናት ወአልቦ ዘይበልዑ --- ህፃናት ተራቡ የሚበሉትም የለም

ሠ . አልብየ ዘመድ ዘእንበለ እግዚአብሔር --- ያለ እግዚአብሔር ዘመድ የለኝም

ረ . አልባቲ ውሉድ ለዛቲ ብእሲት --- ለዚች ሴት ልጆች የሏትም

ኢ / አሉታ/

ሀ . ኢተመየ ጠአቡየ እም ዘሐረ --- አባቴ ከሔደ አልተመለሰም

ለ . ዘሐመም ብእሲ ኢበልዐ እከለ ወኢሰትየ --- የታመመው ሰው እህል

አልበላም፤ አልጠጣም

ሐ . ዕቡይ ገብር ኢይምጸእ ኅቤየ

መ . ገበርኩ ዘንተ በኢያእምሮ

ሠ . ኢታፍቅሩ ወርቀ ወኢብሩረ ሰብአ ዓለም

ረ . ኢመላክ ወኢነቢይ በሳማናዊት ዘመን

አኮ ሀ . አኮ አነ ዘገበርኩ ዘንተ ግብረ

ለ . አኮ ፍቁርየ ሰይጣን አላፀርየ

ሐ . ዝንቱ ረድእ አኮ ትጉህ

መ . አኮ ነቢይ ዘወረደ እምሰማይ አላወልደአብ

ምልማድ / መልመጃ /

በአወንታ የተፃፉትን ዐረፍተ ነገሮች ወደ አፍራሽ ለውጥ

ሀ . ቦ ሰ ላ ም በ ዘ መን ነ

ለ . ቦ ኤልያስ ሕይወት ዘያስትፌስሕ

ሐ . ቦ ደቂቅ ለእምየ

ወደ ግእዝ መልስ / ወልጥ / ሚጥ / ኅበ ልሳነ ግእዝ /

1. ብዙ በመሄድ ደክምኩ
2. አጆቼን ለጸሎት ወደ አንተ እዘረጋለሁ
3. ወደ አንተ በጮኹ ጊዜ ስማ
4. ይህን ያህል የምታስብለት ማን ነው
5. እግዚአብሔር ከእኔ ጋር ከሆነ ችግር የለም
6. ድንግል ከግብፅ ተመለሰች

ወደ አማርኛ መልስ / ወልጥ ኅበ ልሳነ እምሀራ /

1. ወለደቶ ማርያም እንዘ ድንግል ይእቲ
2. ወአጽገቦ ሙእምበረከቱ ለርኅባን
3. ስብሐት ለመስቀለ እግዚእ ኢየሱስ ክርስቶስ
4. ኅደረ ላዕሌኪ ለመድኃኒተ ዚእነ

አገባቦችን እየተጠቀምክ በእነዚህ አማካኝነት ዐረፍተ ነገር ሥራ / ግበር ዐረፍተ ነገር /

ሐለየ / አሰበ /	ረገመ / ረገመ /
ምሴት / ምሸት /	ተወከለ / ታመነ /
ረድአ / ረዳ	ነዳይ / ደሀ /
በከየ / አለቀሰ /	ባዕል / ሀብታም /
ተለወ / ተከተለ /	ንዋይ / ገንዘብ /
ከሳድ / አንገት /	ከልብ / ወሻ /
እዝን / ጆሮ /	አጥረየ / ገዛ /
ስን / ጥርስ /	ጌሠ / ገሠገሠ /
ንዋም / እንቅልፍ /	ደቂቅ / ሕፃን ልጅ /
ሰከበ / ተኛ /	ገነየ / አመሠገነ /
ሰዐመ / ሳመ /	ቦ / አለ /
እለ / እነ /	ዲበ / ላይ /
ህየ / እዚያ /	ወድቀ / ወደቀ /
ዝየ / በዚህ /	ጥቀ / በጣም /
ምስያጥ / ገበያ /	ገብዐ / ገባ /
ሓራ / ወታደር ፣ ጭፍራ ፣	ነጠላ ፣ ብዙ /

ነ ገር ግን ምን ያደርግልህል የግእዝ ቋንቋ በሰማሁ ጊዜ መንፈሴ ይታደሳል

እንከሰ ኩሉ ሰብእ እመይትና ገር ሠናይ ውእቱ ተስፋየ ውእቱ
 እንግዲስ ሁሉ ሰው ቢናገረው ጥሩ ነው ተስፋየ ነው
 ናሁ እለመኑ ይትናገሩ ልሳነ ግእዝ ብዙኀን ውእቶ ሙእኮ አነ ባሕቲትየ
 አሁን እነማን የግእዝ ቋንቋን ይናገራሉ ብዙዎች ናቸው እኔ ብቻ አይደለሁም
 ምንት ትቤ እንተ እንዘ ይትናገሩ ልሳነ ግእዝ ፍስሐ ፈድፈድ ሊተ
 ግእዝ ሲናገሩ አንተ ምን ትላለህ ደስታ በዛልኝ
 ማዕዜ ውእቱ ዘወጠኑ ለምሂር በዝንቱ አመት
 መቼ ነው ለመማር የጀመሩ በዚህ አመት
 እግዚአብሔር ያርእየኑ ለፍሬሁ አሜን ለይኩን
 እግዚአብሔር ፍሬውን ያሳየን አሜን ይሁንልን

አገናዛቢ አጻፋዎችና (Possessives) ስሞች

አገናዛቢ አጻፋዎች በስም መድረሻ እያረፉ ስሙ የሚመለከተው ነገር ለማን እንደሆነ
 የሚያሳዩ ናቸው፡ ምሳሌ፡ - እናቴ፣ እናትህ፣ እናቱ፣ እናቷ . . .

በዓረፍተ ነገር፡ -

ማርያም ድንግል አምነ ይእቲ
 ወልድኪ አድኅነ ዓለመ
 አይቴ ተስቅለ ወልዳ
 ወልድየ ትጉህ ውእቱ

በቃላት እም፣ ጸሎት እና ቅዳሴ የሚባሉት ስሞች እንዴት እንደሚለወጡት መልኩት፡፡

አነ	እምየ / እናቴ /	ጸሎትየ	ቅዳሴየ
አንተ	እምከ	ጸሎትከ	ቅዳሴከ
አንቲ	እምኪ	ጸሎትኪ	ቅዳሴኪ
ውእቱ	እሙ	ጸሎቱ	ቅዳሴሁ
ይእቲ	እማ	ጸሎታ	ቅዳሴሃ
አንትሙ	እምከሙ	ጸሎትከሙ	ቅዳሴከሙ
ንሕነ	እምነ	ጸሎትነ	ቅዳሴነ
አንትን	እምከን	ጸሎትከን	ቅዳሴከን
ውእቶሙ	እሞሙ	ጸሎቶሙ	ቅዳሴሆሙ

ውእቶን

እሞን

ጸሎቶን

ቅዳሴሆን

ማስታወሻ

የቃሉ መጨረሻ ፊደል ሳድስ ካልሆነ ሁ፣ ሃይላል፡፡ ቅዳሴሁ፣ ቅዳሴሃ እንዲል፡፡

የቃሉ መጨረሻ ፊደል ሳድስ ከሆነ ፊደሉን ለጊዜው መቀየር ነው “ጸሎቱ፣ ጸሎታ

❖ እንዲህ የሚሆነው ግን በስም ብቻ ነው፡፡ በመስተዋድዶች ላይሆን ይችላል፡፡

አገባባች/መስተዋድዶች/እንዴት እንደሚለወጡ፣ ጎበ = ወደ፤ ዲበ = ላይ . . .

ጎቤየ / ወደእኔ /   ላዕሌየ / በላይ /   ከማየ / እንደኔ /   ታህቴየ

ጎቤከ   ላዕሌከ   ከማከ   ታህቴከ

ጎቤኪ   ላዕሌኪ   ከማኪ   ታህቴኪ

ጎቤሁ   ላዕሌሁ   ከማሁ   ታህቴሁ

ጎቤሃ   ላዕሌሃ   ከማሃ   ታህቴሃ

ጎቤነ   ላዕሌነ   ከማነ   ታህቴነ

ጎቤከሙ   ላዕሌከሙ   ከማከሙ   ታህቴከሙ

ጎቤከን   ላዕሌከን   ከማከን   ታህቴከን

ጎቤሆሙ   ላዕሌሆሙ   ከማሆሙ   ታህቴሆሙ

ጎቤሆን   ላዕሌሆን   ከማሆን   ታህቴሆን

10.1 አገናዛቢ ተውላጠስሞች

/የኔ፣ ያንተ፣ ያንቺ፣ የናንተ . . . /

1. ዚአየ / እኔ /፣ የኔ፣ የኔው

2. እንቲአየ / እኔ /፣ የኔ፣ የኔዋ፣ የኔይቱ

3. እሊአየ / እኔ /፣ የኔ፣ የኔዎቹ

አነ   ዚአየ   እንቲአየ   እሊአየ

አንተ   ዚአከ   እንቲአከ   እሊአከ

አንቲ   ዚአኪ   እንቲአኪ   እሊአኪ

ውእቱ   ዚአሁ   እንቲአሁ   እሊአሁ

ይእቲ   ዚአሃ   እንቲአሃ   እሊአሃ

ንሕነ   ዚአነ   እንቲአነ   እሊአነ

አንትሙ   ዚአከሙ   እንቲአከሙ   እሊአከሙ

አንትን   ዚአከን   እንቲአከን   እሊአከን

ውእቶሙ   ዚአሆሙ   እንቲአሆሙ   እሊአሆሙ
 ውእቶን   ዚአሆን   እንቲአሆን   እሊአሆን

ምሳሌ 1: - በተናባቢ

- ❖ እመዚአየ፣ የእኔ እናት፣
- ❖ አበዚአክሙ፣ የእናንተ አባት

ምሳሌ 2: - በ ዘ ሲያያዝ

- ❖ ሐመር ዘዚአነ፣ የእኛ መርከብ
- ❖ አበው ዘዚአነ አብርሃም ወይስሐቅ ውእቶሙ፣ የእኛ አባቶች አብርሃምና ይስሐቅ ናቸው፡፡

ማስታወሻ የዚአየ፣ እንቲአየ፣ እሊአየ ምንጫቸው ዘ፣ እንተ፣ እለ ከሚሉት ነው፡፡

ስለዚህ የአገናዛቢዎችን መያ ለመለየት ወደኋላ በመመለስ የዘ፣ እንተ፣ እለ መያቸው ምን እንደሆነ መለየት አለብን፡፡

“ዘ” ለብዙም፣ ለነጠላም

“እለ” ለብዙ

“እንተ” ለነጠላ

ዘ፣ አለ፣ አንተ፣ =የ

10.2 የአንዳንድ አገናዛቢ አፀፋዎች ዝርዝር

ካልእ = ሌላ፣ ካልእከ / ሌላህ / ካልእኪ የሌላሽን

ቀደምት =/የ ቀድሞ ሰዎች/፣ ቀደምትከሙ/የ ቀድሞ ሰዎች የሆናችሁ እናንተ/

ክልኤ = ሁለት፣ ክልኤሆሙ/ሁለታቸው/፣ ክልኤነ /ሁለታችን / ክልኤከሙ/ሁለታችሁ/

በበይናት = (ከተየበይን ሴቱ /በመካከል እርስ በርስ

በበይናት/እርስ በርሳችን /በበይናቲሆሙ/እርስ በርሳቸው/በበይናቲከሙ/እርስ

በርሳችሁ/

ኩሎ = ሁሉ፣ ኩሎሙ/ሁላችው//ኩልከሙ/ሁላችሁ/ኩልነ /ሁላችን/

ባሕቲት = ብቻ፣ ባሕቲቶሙ/ብቻቸውን/፣ ባሕቲትየ /ብቻየን/፣ ባሕቲታ /ብቻዋን/

አመ = ጊዜ፣ አማሃ /በዚህ ጊዜ፣ በዚያ፣ ጊዜ፣ ወዲያው/

ሶበ = ጊዜ፣ ሶቤሃ /በዚህ ጊዜ፣ በዚያ ጊዜ፣ ወዲያው/

ጊዜ =ጊዜ፣ ጊዜሃ /በዚህ ጊዜ በዚያ ጊዜ ወዲያው/

ምሳሌ

ዘ ትፈቅድ ለ ር እ ስ ከ ግ በ ር ለ ካ ል እ ከ = ለ ራ ስ ህ የ ምትፈልገ ው ለ ሌ ላ ው አ ድር ግ ፡ ፡

ሰ ማእ ክ ሙዘ ተ ብህ ለ ለ ቀ ደ ምት ክ ሙ/ ተ ብህ ለ = ተ ባ ለ /

ቀ ደ ምት ክ ሙሰ ገ ዱ ለ እ ግ ዚ አ ብሔር አ ምላ ኮ ሙ

ክ ል ኤ ሆ ሙሐሩ ወ ብል ዑ ጎ ብስ ተ ክ ሙ

ተፋቀሩ በ በ ይ ና ቲ ክ ሙ

ተ ማከር ነ በ በ ይ ና ቲ ነ

ተ ሰ አ ሉ በ በ ይ ና ቲ ሆ ሙ/ ተ ሰ አ ለ ፣ ተ ጠያ የ ቀ /

ኩል ነ አ ግ ብር ተ እ ግ ዚ አ ብሔር ን ሕ ነ

መጽኤ ኩሎ ሙወሰ አ ሉ በ እ ን ተ ን ጉ ሦ ሙ

ሐሩ ኩል ክ ሙጎ በ ቤት ክ ሙለ ክ ሙ

ኩሎ ሙ ነ ቢያት እ ስ ከ ዮሐንስ ተ ን በ ዮ

መጻእ ኩ እ ምብሔር ር ትቅ ባ ሕቲት የ

ዝንቱ ብእሲ ነ በ ረ ውስተ ቤቱ ለ ባ ሕቲቱ

ዘ በ ል ዐ ባ ሕቲቶ ይ መውት ባ ሕቲቶ

የ ን ዑስ አ ን ቀ ጽ ዝር ዝር እ ን ደ አ ገ ና ዘ በ ሰ የ ገ ለ ግ ል

ቀ ቲ ል / ቀ ቲ ሎት / --መግደል ቀ ቲ ል የ = መግደሌ ቀ ቲ ል ክ ሙ = መግደላችሁ

ቀ ተ ለ = ገ ደ ለ ቀ ቲ ሎት የ = መግደሌ ቀ ቲ ሎት ክ ሙ = መግደላችሁ

ቀ ደ ሰ = አ መሰ ገ ነ ቀ ድሶ የ = ምስጋና የ ቀ ደ ሶ ክ ሙ = ማመስ ገ ናችሁ

ገ ቢር / ገ ቢሮት / = መሥራት ቀ ድሶት የ = ምስጋና የ ቀ ድሶት ክ ሙ = ማመስ ገ ናችሁ

ገ ብረ = ሥራ ገ ቢር የ = ሥራ የ ገ ቢር ክ ሙ = ሥራችሁ

ገ ቢሮት የ = ሥራ የ ገ ቢሮት ክ ሙ = ሥራችሁ

10.3 ተጠቃሽ ተውላጠ ሥም

ኒጠላ

ብዙ

ሊተ = የ እኔ ፣ ለ እኔ ፣ ልኝ

ለ ነ = ለ እኛ

ለ ከ = ላ ን ተ ፣ ልህ

ለ ክ ሙ = ለ እ ና ን ተ ላቹሁ

ለ ኪ = ላ ን ቺ ፣ ልሽ

ለ ክ ን = ለ እ ና ን ተ / ለ ሴት / ላቹሁ

ሎቱ/ሎ/ = ል ፣ እርሱ

ሎቶ/ሎቶ መ/ሎ ሙ = ለ እ ነ ርሱ / ለ ሴት /

ብየ = በ ኔ ፣ ብኝ ፣ አለኝ

ብነ = በ እኛ ብን አለን

ብከ = በ እ ን ተ ፣ አለህ

ብክ ሙ = በ እ ና ን ተ ፣ ባችሁ ፣ አላችሁ

ብኪ = በ እ ን ቺ አለሽ

ብክ ን = በ እ ና ን ተ ፣ ባችሁ አላቹሁ

ቦቱ/ቦ/ = በት አለው ፣ በእርሱ

ቦኑ/ቦቶ መ/ = አላቸው ፣ አላችሁ ባቸው/

ባቲ/ባ/ = ባት

ቦን / ቦቶን / = አላቸው፤ አላችሁ፤ ባቸው

ላቲ = ለእርሷ

ሎሙ = ለእነርሱ / ለወንዶች / ፤ ባቸው

ምሳሌ

ፍታህ ሊተ ወተበቀል በቀልየ

ልበ ንፁሐ ፍጥር ሊተ

ሰላም ለከኦ ሚካኤል መልአከ አድኅኖ

ሰላም ለኪ እንዘ ንሰግድ ንብለኪ

ሎቱ ስብሐት

አምጽኡ ላቲ አምሐ ለድንግል

ብየ እግዚአብሔር ዘየዐቀበኒ

መጻእ ብየ ሞት አመነ በርኩ በኃጠአት

ኦኅልያድ አይቴኑ ትበውእ እስመበጽሐብከ ዳዊት

ብኪ ግርማ ራእይ ዘየዐቢ

ወተቀትለ ባቲ ወልዳ ለአዳም

ወተስቅለ ባቲ ወልዳ ለማርያም

ተአገሠ ለነ ኩሎ ኃጢአተነ

ሰአሊ ለነ ቅድስት

ሰላም በክሙ

10.4 ቦ / አለ / በመራሕያን ሲረባ / Verb to have/

ብየ = አለኝ   ምሳሌ   ምንት ብየ ምስሌኪ   ካንቺ ጋር ምን አለኝ

ብከ = አለህ   ምንት ብከ ምስሌሃ   ከርሷ ጋር ምን አለህ

ብኪ = አለሽ   ምንት ብኪ ምስሌሃ   ከርሷ ጋር ምን አለሽ

ብነ = አለን   ምንት ብነ ምስሌክሙ   ከእናንተ ጋር ምን አለን

ብክሙ = አላችሁ   ምንት ብክሙ ምስሌሆሙ   ከእነርሱ/ከሴቶች/ ጋር ምን አላችሁ

ብክን = አላችሁ / ለሴት/   ምንት ቦሙ ምስሌየ   ከእኔ ጋር ምን አላቸው

ቦሙ = አላቸው   ምንት ቦሙ ምስሌየ   ከእኔ ጋር ምን አላቸው

ቦን = አላቸው / ለሴት/   ምንት ቦን ምስሌኪ   ከእንቺ ጋር ምን አላቸው

ከላይ ለጠቀስናቸው አፍራሻቸው አልነው፡፡ ለምሳሌ አልብየ = የለኝም

አልብከ = የለህም

አልብኪ = የለሽም

አልብነ = የለንም

አልቦ = የለንም፣ የሉም፣ የለም

ቦ = አለ፣ አለው

ዘቦ = ያለው

10.5 ባለቤት ተውላጠስኞ (Subjective Pronoun)

እግዚአብሔር ለሊሁ ፈጠረ ዓለመ / እግዚአብሔር እርሱ ራሱ ዓለምን ፈጠረ /

ለሊሁ አእምሮ

ለሊከ እግዚአ ተአምር እበድየ

ለሊከ እግዚአ ተአምር ጽአለትየ

ለሊከሰ ሕይወተ ተሐዩ

ለሊኪ አውሰብኪ

ለሊሃ ትበልዕ ኩሎ ዘትረክብ

ትአምሩ ለሊክ ሙኩሎ ነገር ዘኮነ በይሁዳ

ለሊሁሰ እግዚአ ኢየሱስ ኢያጥመቀ ዳእ ሙአር ዳኢሁ / ዳእ ሙ-- እንጂ /

ኃጠላ

ብዙ

ለሊሁ = እርሱ እራሱ / Himself /   ለሊሆመ = እነርሱ እራሳቸው (Themselves)

ለሊሃ = እርሷ እራሷ (Herself)   ለሊሆን = እነርሱ / ለሴት / (Themselves)

ለሊከ = አንተ እራስህ (Yourself)   ለሊክመ = እናንተ እራሳችሁ (Yourselves)

ለሊኪ = አንቺ እራስሽ (Yourself)   ለሊክን = እናንተ እራሳችሁ / ለሴት / (Yourselves)

ለሊየ / ለልየ = እኔ እራሴ / (My self)   ለሊነ = እኛ እራሳችን (Ourselves)

10.6 ተሳቢ ተውላጠስኞ (Objective Pronouns)

ኃጠላ

ብዙ

ኪያየ = እኔን (Me)

ኪያነ = እኛን (Us)

ኪያከ = አንተን (You)

ኪያክመ = እናንተን (You)

ኪያኪ = አንቺን (You)

ኪያክን = እናንተን (You) ለሴት

ኪያሁ = እሱን (Him)

ኪያሆመ = እነርሱን (Them)

ኪያሃ = እሷን (Her)

ኪያሆን = እነርሱን (Them) ለሴት /

ምሳሌ

ዘ ር እ የ ኪያ የ ር እ የ አ ቡየ

መኑ ይጽውእ ኪያ ከ

ኪያ ከ ሰናይተ ዘ ፈጠረ እ ግዚአብሔር ይትባረክ

ቀድሱ ኪያ ሁ ወባር ኩ ስ ሞ

አ ምላክ ነ አድኅነ ኪያ ነ እ ምሞት

ዘ ተወክፈ ኪያ ከ ሙተወክፈ ኪያ የ

ፈኑ ኪያ ሆ ሙኅበ አሕዛብ

ር እ የ ኪያ ከን ወተፈስሐብክን

→ ስለዚህ ተሳቢ ማለት “ን” የሚለውን ቃል ወይም ፊደል የሚያመጣ ማለት ነው፡፡

የ ማያበዙ ፊደላት

አ ፡ -

<u>ኒጠላ</u>	<u>ብዙ</u>	<u>የ ብዙ ብዙ</u>
ደብር	አድባር	አድባራት
ርእስ	አርእስት	

ከዚህ ላይ የቃላቱን መጨረሻ ሁለት ፊደላት ማስተዋል ነው፡፡ ብር፣ እስ / ሳድስ ናቸው፡፡ /

ን ፡ - ሀ ፡ ደራሲ ተያን = ደራስያን

ሠዓሊ ተያን = ሠዓልያን

ለ ፡ ኢትዮጵያዊ ተያን = ኢትዮጵያውያን

ሐ ፡ ቅዱስ = ቅዱሳን

ብ፡ዕ = ብ፡ዓን

መዘምር = መዘምራን

ከዚህ ላይ የቃላቱ የመጨረሻው ሁለት ፊደላት ራብዕና ሣልስ ናቸው፡፡ ራሲ፣ ዓሊ፣

እንደገና የመጨረሻዎቹ ሁለት ፊደላት ፁዕና ዱስ ይላል፡፡

ት ፡ - ኢትዮጵያዊት ተያት - ኢትዮጵያውያት

ስ ማይ = ስ ማያት

ቅድስት = ቅዱሳት

ሠናይት = ሠናያት

❖ አሁንም ቢሆን የቃላቱን ሁኔታ ማስተዋል ነው፡፡

መ፡ - ኩሉ -- ኩሎሙ   ለሊሁ -- ለሊሆሙ   እ ፡ - ኃጠአት -- ኃጣውእ

አንተ -- አንትሙ   ለሊከ -- ለሊከሙ

ይ፡ - መር ዓፄት = መራዕይ

ል፡ - ኪሩብ = ኪሩቤል

ሌሊት = ሌያልይ

ው፡ - ዕፅ = ዕፀው

የጸያፍ አበዛዝ ምሳሌ

አብ = አበው

መምህራን፡ መምህራኖች

እድ = እደው

ደራሲያን፡ ደራሲያኖች

ቅዱሳን፡ ቅዱሳኖች

ወልጥ ሀበልሳነ አምሀራ / ወደ አማርኛ ለውጥ /

1. እምነ ጽዮን ይብል ሰብእ
2. መንፈስ ቅዱስ ኃይረ ላእሌኪ
3. አአትብ ገጽዩ ወኩለን ታየ በትእምርተ መስቀል
4. አዋልደ እሊአከ ወውሉደ እሊአየ ይትፋቀሩ በበይናቲሆሙ
5. ይቤክርስቶስ በአፈነቢይ ተካፈሉ አልባስየ
6. አርድእተ እሊአሁ ይተግሁ ለአንብቦ መጻሕፍት
7. ዘዚአነ አምላክ መሀሪ ውእቱ
8. ለነ አበዊነ መሀሩ ሀይማኖቶሙ
9. ኢያፈቅር አንሰ እለ ይሰክሩ በወይን
10. ጸሎታ ለማርያም ያድኅን እምመአተወልዳ
11. ሰብእ እንተ ኢኮነ ጻድቅ
12. አንተ ውእቱ ወልድ ዘቤተክርስቲያን
13. አአባ ሥረይ ሎሙኃጠአቶሙ
14. አሜሃ ያቀውም አባግዐ በየማኑ ወአጣሌ በፀጋሙ
15. ወአውረደ ሎሙእምሰማያት
16. ኪዳነ ተወከሉ አበዊነ ወኢትኃፍሩ
17. ኃይረ ላእሌኪ ለመድኃኒተ ዚአነ
18. ፍታሕ ሊተ ወተበቀል በቀልየ
19. ሰላም ለክሙአኅውየ
20. ብኪ ድኅነ ዓለም ወበወልድኪ ኮነ ሰላም
21. አክብሩ እምነ ማርያምሃ እስመአልባቲ መስና
22. አንቲ ውእቱ እፅ ዘርእየ መሴ
23. ነዋ ወልድኪ ወነየ እምከ
24. አልቦ ነገር ዘይሰዐኖ ለእግዚአብሔር

25. ዘቦ እዝን ሰሚኦ ለይስ ማዕ

26. ያስተበቁዕ ኅበ እግዚአብሔር

27. አይልሳን ዘይክል ነቢበ ዘይትናገር በእንቲአኪ

እለ ፣ እንተእናለን በመጠቀም ባዶ በታውን መላ

ምሳሌ ወልድ ዘ

ብእሲ እንተ

አበው እለ

አቡሁ ለ

1. መምህር

9. ደናግል

2. ሞት

10. ኖላዊ

3. መንበር

11. አኅው

4. ጌራን

12. ንግሥት

5. ቅዱሳን

13. አናብስት

6. እሙ

14. አምላክ

7. አእዋፍ

15. ማኅደሩ

8. እም

16. ነገሥት

ወደ ግእዝ መልስ

1. የሐናልጅ መድኃኒት ሆነችልን

2. ማርያም የክርስቶስ እናትናት

3. በተቀደሰ አሳሳም እርስ በርሳችሁ ተሳሳሙ

4. ክርስቶስ ጌታችን በተሰቀለ ጊዜ ከዋክብት ረገፉ

5. በወልድ የሚያምን የዘላለም ሕይወት አለው

6. በጌታችን ደስ ይበላችሁ

7. የእግዚአብሔር ልጅ አምላክ የሆነው እርሱ ኢየሱስ ነው፡፡

8. እሩጫዬን ጨፈስኩ

9. መጠጊያ የሆነ እግዚአብሔር ይመስገን

10. ያባቴን ቤት ኅበኝሁ

11. አቤቱ የእጅ መንሻዬን ተቀበል

12. እግዚአብሔር ለአፌ ጠባቂን አኑርልኝ

13. ከኔ ራቁ / ሒዱ/

14. እግዚአብሔር ሆይ ለፍርድ አታቅርብኝ ኃጢአቴንም አትይብኝ ነገር ግን / ባህቱ /
በምህረትህ አስበኝ
15. ብቻውን ቀረ
16. ሁላችንም ለመሥራት እንነሳ
17. ለአንተ የምትፈልገውን ለሌላው አድርግ

ንግግር

ተክለማርያም ሆሎ	ናሁ ወጽአ እምነ ማኅደሩ
ተክለማርያም አለ	አሁን ከቤቱ / ዶርሙ / ወጣ
አይቴ ዘሐረ ይመስለክ	ኀበ ቅድስት ማርያም ውእቱ ዘሐረ
የት የሄደ ይመስልኸል	ወደ ቅድስት ማርያም ነው የሔደው
የምቀዳሲ ውእቱ	አኮ
ዛሬ ቀዳሽ ነው	አይደለም
ኩለሄ ቤተክርስቲያን ውእቱ	ውእቱስ ኀረየ መክፈልተ ሰናየ
ዘእንበለ ቤተክርስቲያን ሊሉይ ነገር ኢየአምር	እሱስ መልካም እድልን መረጠ
ሁልጊዜ ቤተክርስቲያን ነው	
ያለቤተክርስቲያን ሌላ ነገር አያውቅም	
ማእዜ ይትመየጥ	ዐሠርቱ ሰዓት ይመድእ
መቼ ይመለሳል	አሥር ሰዓት ይመጣል
በድኅር ነዓ አውንስቲት ጽንአ እስከ አሥር ሰዓት	
በኋላና ወይም ትንሽ ቆይ እስከ አሥር ሰዓት	
አሆ እምዝንቱ እነብር	እውበጊዜ ውእቱ ዘይበውእ ውስተቤቱ
እሺ ከዚህ እቀመጣለሁ	አዎ በጊዜ ነው ወደ ቤቱ የሚገባው
ምንት ነሲአ ውእቱ ዘሐረ	መጽሐፍ ቅዱስ ወሐመር
ምን ይዞ ነው የሔደው	መጽሐፍ ቅዱስና ሐመር
አንስ አሌ ሊተ አልብየ ተስፋ	የጊዜ ዘወድቀ ይትነሳእ
እኔስ ወዮልኝ ትስፋም የለኝ	አይዞህ የወደቀ ይነሳል
ወኀልቀ ዘመንየ በከንቱ	ኢታማስን ተስፋከ ባሕቱ ጽንአ
ዘመኔ በከንቱ አለቀ	በሃይማኖት ወግበር ሰናየ
ተስፋህን አታጥፋ ነገር ግን በሃይማኖትህ	
ጽና መልካምን አድርግ	
ይኩነኔ በከመትቤለኔ	አሜን

እንደምትይኝ ይደረግልኝ ይሁንልኝ   ይሁን ይደረግ

II ገቢር ተገብሮ / አድራጊ ተደራጊ / Direct and indirect Object /

ገቢር / አድራጊ /፣ ተገብሮ / ተደራጊ / ማለት የማይሸጋገሩትንና የሚሸጋገሩትን ግቦች

የምንለይበት ስዋስዋዊ መያዝ ው፡፡

ተሻጋሪ ግቦች ምሳሌ፣ ቀተለ / ገደለ /፣ ቀደሰ / አመሰገነ /

በልህ / በላ / እናም ሢተረጎም “ን” የሚለውን ትርጉም ያመጣል፡፡

ረከብነ ሕይወተ = ሕይወትን አገኘን ሢሆን በግእዝ ግን

ረከብነ ሕይወተ = ትርጉም ሕይወትን አገኘን

ተረከበ ሕይወተ ቢል ማን አይለውጥም / ስህተት የለበትም / ምክንያቱም ተረከበ ተቀተለ እና

የመሳሰሉት ተገብሮ / የማይሻገሩና ቸውና፡፡ ለማጠቃለል ግን የሚከተሉትን ሕግና ሥርዓት

መከተል ያስፈልጋል፡፡

ባለቤት / ተገብሮ / (subject)

ተሳባ / ገቢር / (direct object)

1.ዝቤት ሐዲስ ውእቱ--ይህ ቤት አዲስ ነው ወልድየ ሐነፀ ቤተ = ልጄ ቤትን ሠራ

ተወልደለኝ

ወለደት ወልደ ማርያም

ተሰቅለለኝ

መኑ ሰቀለ ወልደኪ

ሐረ ጎበገዳም

ዝንቱ ወልድ አንበበ መጽሐፍቲሁ

የመጨረሻው ሳድስ ፊደል ወደ ግእዝ ይለወጣል ማለት ነው፡፡ ወልድ የነበረው ወልደ ቤት =

ቤተ ይሆናል፡፡

2. ወሐረ ኩሉ ጎበ ቤቱ = ሁሉ ወደ ቤቱ ሄደ እግዚአብሔር ያፈቅር ኩሎ

/ እግዚአብሔር ሁሉን ይወዳል /

ዘመዱ መጽአ እም ብሔር ርኅቅ

ውእቱ አፍቀረ ዘመዶ

ካዕብ ወደ ሳብዕ ይለወጣል፡፡ ኩሉ = ኩሎ ይሆናል፡፡

3. ብእሲ ሐረ ጎበ ሐቅል

ርኢኩ ብእሴ ውስተ ቤተ

መጽአ ሲይሲ እም ሐቅል

ዝንቱ ወልድ ቀተለ ከይሴ

አቤሚሌክ ኢትዮጵያዊ ውእቱ

ወባረክ እግዚአብሔር ውእተ ኢትዮጵያዊ

/ እግዚአብሔር ኢትዮጵያዊውን ባረከ /

ሳልስ ወደ ጎምስ ይለወጣል፡፡ ብእሲ --- ብእሴ ይሆናል ማለት ነው፡፡

4. እ ግዚአብሔር አምላክነት አብርሃም አፍቀረ እ ግዚአብሔርሃ
 ክርስቶስ መሀረ ወንጌለ አይሁድ ሰቀሉ ክርስቶስሃ
 ማርያም ወላዲተ አምላክ ይእቲ ክርስቶስ አፍቀረ ማርያምሃ እሞ
 የተጸወአ ስምሃ ይጨምራል፡፡ መሴ = መሴሃ

5. ሌሎች ስሞች ተሳቢ ሲሆኑ ምንም ለውጥ አያሳዩም፡፡

1. ዝንቱ አንበሳ ዐቢይ ውእቱ ሐራ ቀተለ አንበሳ
 ዝ ወሬዛ ወልድየ ውእቱ ወለትከ አፍቀረት ወሬዛ
 ውእቱ ውዳሴ ዘ ማርያም ውእቱ መምህርነ ፈክረ ውዳሴ ዘ ማርያም
 ዝከተከበሮ ዘቤተክርስቲያን ካህን ዘበጠከበሮ

2. ቤተክርስቲያን እምነ ይእቲ ንጉሥነ ሐነጸ ቤተክርስቲያን
 ከሣቴ ብርሃን ጸለየ በእንተ ኢትዮጵያ አትናቴዎስ ለአከ ካሣቴ ብርሃን

በ “ለ” ከተጠቀምን “ን” ን ያመጣል፤ ነገር ግን መዘርዘር አለበት፡፡

ምሳሌ፤ ሰብሀዎ ለእግዚአብሔር = እግዚአብሔርን አመስግኑት

6. አመልካች ቃላት ወደ ግእዝ ይለወጣሉ፡፡

ዝንቱ ወልድ ትጉህ ውእቱ ባርክ ለነ ዘንተ
 ዛቲ ሠናይት ይእቲ ወልድየ አፍቀረ ዛተ
 አንታክቲ ወለተ መሴ ይእቲ አፍቀርኩ አንታክተ/አይነሣም/
 ዝ ግብፃዊ ውእቱ አንበሳ ቀተለ ውእተ ግብፃዊ

7. ራብዕ ከጌኑ ሌላ ቃል/ቅጽል አብሮ መለወጥ አለበት/ራብዕ ግን እንዳለ ነው፡፡

ምሳሌ፤ አንበሳ ዐቢየ ይላል እንጂ አንበሳ ዐቢይ አይልም፡፡ / በተሳቢ ጊዜ ማለት
 ነው፡፡ /

ወጽአ አንበሳ ዐቢይ እምነ ዳም ውእቶ ሙቀተሉ አንበሳ ዐቢየ
 ብእሲ ጻድቅ ነበረ ላዕለ መንበር ርኢኩ ብእሴ ጻድቅ

1. ተሳቢ ተውላጠ ስም ምሳሌ፤ ኪያየ፣ ኪያኪ...

በግእዝ “ኮነ”/ሆነ/የሚለው ቃል ብዙ ጊዜ ተሻጋሪ መሆኑን መገንዘብ ያስፈልጋል፡፡

ምሳሌ፤ ኮነ ሰብእ ሳይሆን ኮነ ሰብእ ነው
 /ሰውሆነ/ /ሠውንሆነ/

ቅጽል (Adjective)

1. ሳልስ ቅጽል፡ -ይህን አይነት ስም የተሰጠው ቃሉ በተባዕታይ ጊዜ በሳልስ ድምጽ
 ስለሚያልቅ ነው፡፡ ለምሳሌ፤ እግዚአብሔር መሐሪ ውእቱ

እግዚአብሔር ውእቱ ፈታሔ በጽድቅ

መኑ ውእቱ የምቀዳሲ

ሳልስ ቅጽሎች ወደ ተሳቢ ሲቀየሩ ፊደሉ ወደ ኃምስነት ይለወጣል / “ን”ን ያመጣሉ ማለት ነው/

ምሳሌ፤ አነ አሀ ሥሥ መሐሬ ለነ ፍስየ = እኔ ነፍሴን የሚመራትን እሻለሁ

እግዚአብሔር አዘዘ ዳዊትሃ ከመይኩን ፈታሔ በጽድቅ

= እግዚአብሔር ዳዊትን በእውነት ይፈርድ ዘንድ አዘዘው፡፡

2. ሳድስ ቅጽል፡ -ይህን አይነት ስም የተሰጠው ቃሉ በሳድስ ስለሚያልቅ ነው፡፡

ምሳሌ፤ ቅድስት ማርያም ተወልደች እምሐና ወኢያቄም

ብፁዕ ብእሲ ዘያነ ብብህገ እግዚአብሔር

3. ስም እንደ ቅጽል ሲሆን፤

ምሳሌ፤ እምኪዳነ ምኅረት ይእቲ ቤዛዊተ ዓለም

ሀገር ኢትዮጵያ ታበጽህ እደዊሃ

4. ዘ፤ እንተ፤ እለ ቅጽል ሲሆኑ

ምሳሌ፤ ተስቅለ በእንቲአነ ዘወረደ ወልድ

5. በ “መ” ሲያያዝ መስተገብር

ምሳሌ፡ የሚያርስ ገበሬ፤ መቅትለ አንበሳ -- አንበሳ የሚገድል

ማስታወሻ

የማንኛውም ቅጽል ዓላማ ስምን ማሳመስ ሲሆን ከግሥሁሉ እንደሚመነ ጭማስ ተዋል አለብን፡፡

ምሳሌ፤

ከቀደስ ቅዱስ፤ ቅድስት፤ ቅዱሳን፤ ወዘተ

ከቀተለ ቅቱል፤ ቀታሊ፤ ቅትልት፤ ቅቱላን ወዘተ

- አንዳንድ ጊዜ ቅጽሎች ግስ ላያስፈልጋቸው ይችላል

ምሳሌ፤ ቡሩክ አንተ፤ አንተ የተባረክ ብሎ ብቻ ዝምሊል ይችላል፡፡

ውስጠዘ / ቀታሊ / ገዳይ

❖ ቀታሊ ውእቱ ---ገዳይ ነው፤ ገዳይ ነበር፤ የሚገድል ነው፤ የሚገድል ነበር

❖ ቀታሊ አንተ ---ገዳይ ነህ፤ ገዳይ ነበህ፤ የምትገድል ነህ፤ የምትገድል ነበህ

❖ ቀታሊ አነ / ተባእታይ /

- ❖ ቀላል ያን እመን ቱ
- ❖ ቀላል ያን አንትሙ
- ❖ ቀላል ያን ንሕነ
- ❖ ቀላሊት አነ / አንስታይ /
- ❖ ቀላል ያት እማን ቱ
- ❖ ቀላል ያት አንትን
- ❖ ቀላል ያት ንሕነ

ውስጠ ዘ / ዝርዝር እርባታ/

ውእ ቱ

ቀላሊሁ	ገዳዩ፣ የሚገድለው	ቀላሊሆሙ	ገዳያቸው፣ የሚገድላቸው
ቀላሊሃ	ገዳይዋ፣ የሚገድላት	ቀላሊሆን	ገዳያቸው፣ የሚገድላቸው
ቀላሊከ	ገዳይህ፣ የሚገድልህ	ቀላሊከሙ	ገዳያችሁ፣ የሚገድላችሁ
ቀላሊኪ	ገዳይሽ፣ የሚገድልሽ	ቀላሊክን	ገዳያችሁ፣ የሚገድላችሁ
ቀላሊየ	ገዳዬ፣ የሚገድለኝ	ቀላሊነ	ገዳያችን፣ የሚገድለን

እመን ቱ

ይእ ቱ

ቀላል ያኒሁ	ቀላል ያኒሆሙ	ቀላሊቱ	ቀላሊቶሙ
ቀላል ያኒሃ	ቀላል ያኒክሙ	ቀላሊታ	ቀላሊቶን
ቀላል ያኒከ	ቀላል ያኒክሙ	ቀላሊትከ	ቀላሊትክሙ
ቀላል ያንኪ	ቀላል ያንክን	ቀላሊተኪ	ቀላሊትክን
ቀላል ያንየ	ቀላል ያኒነ	ቀላሊትየ	ቀላሊትነ

እማን ቱ

አንት

ቀላል ያቲሁ	ቀላል ያቲሆሙ	ቀላሊሁ	ቀላሊሆሙ
ቀላል ያቲሃ	ቀላል ያቲሆን	ቀላሊሃ	ቀላሊሆን
ቀላል ያቲከ	ቀላል ያቲክሙ	-----	-----
ቀላል ያትኪ	ቀላል ያቲክን	-----	-----
ቀላል ያትየ	ቀላል ያቲነ	ቀላሊየ	ቀላሊነ

አንትሙ

አንቲ

ቀላል ያኒሁ	ቀላል ያኒሆሙ	ቀላሊቱ	ቀላሊቶሙ
ቀላል ያኒሃ	ቀላል ያኒሆን	ቀላሊታ	ቀላሊቶን
---	----	-----	-----
---	----	-----	-----

ቀታልያንየ	ቀታልያኒነ	ቀታሊትየ	ቀታሊትነ
አንትን	ንሕነ		
ቀታልያቲሁ	ቀታልያቲሆሙ	ቀታልያኒሁ	ቀታልያኒሆሙ
ቀታልያቲሃ	ቀታልያቲሆን	ቀታልያኒሃ	ቀታልያኒሆሙ
---	---	ቀታልያኒሃ	ቀታልያኒከሙ
---	---	ቀታልያንኪ	ቀታልያኒከን
ቀታልያትየ	ቀታልያቲነ		

አነ

ቀታሊሁ	ቀታሊሆሙ
ቀታሊሃ	ቀታሊሆን
ቀታሊከ	ቀታሊከሙ
ቀታሊኪ	ቀታሊከን

I. የማከተሉትን ዐረፍተነገሮች በተሳቢ ጸፋቸው / ጸሐፍ ልእሉ ዐረፍተነገራት በገበር /

1. መጽአ ቃል እምደመና
2. ኩሉ ነ ፍስ ይሴብሉ ለእግዚአብሔር
3. ወመኑ መሀሪ ዘከማከ
4. ከቡር ሞቱ ለጸድቅ በቅድመ እግዚአብሔር
5. በሐኪ / እንዴት አደርሽ / ማርያም ሀዳስዩ ጣዕዋ
6. አርአየ ለመሴ ግብራ ለደብተራ
7. ውእቱ ቅዳሴ ዘማርያም ውእቱ
8. ዴግንዎ ለተ ሸቅሮ ወተቃሕዎ ዘመንፈስ

II. ተበሳቢ ተውላጣስሞችን በባለቤት ተውላጣስሞች አስሩንም መራሀይን በመጠቀም በዓረፍተነገር አሳይ፡፡

III. ቅጽል የሆነ ውንክስሩ አስምርበት

1. አማርያም ኢያውዓየኪ እግዚአታላት ዘኩለንታሁ እሳት ፍፁም
2. ቅዱሳን አበው መሀሩነ ሃይማኖት
3. አባጊዮርጊስ ደራሲ ኢትዮጵያዊ ውእቱ
4. መጽአ ሰባኪ እምኢየሩሳሌም
5. ልዑል እግዚአብሔር የአምር ኩሎ

በል በምሴት ንትራክብ	ዐአቅበክ
በል በምሽት እንገናኝ	እጠብቅህለሁ
ለእመኢንትራክብ ሠናይ ንባብ	ለክልኤነ
ካልተገናኘን መልካም ጥናት	ለሁለታችንም

ካልአይ አንቀጽ፣ የትንቢት ወይም የአሁን ጊዜ

ክርስቶስ ይመጽእ ዳግመኛ   ክርስቶስ ዳግመኛ ይመጣል
 ዘይበልዕ ባሕቲቶ ይመውት ባሕቲቶ   ብቻውን የበላ ብቻውን ይሞታል
 ወትቀውም ንግሥት በየማንክ   ንግሥት በቀኝህ ትቆማለች
 የካልአይ አንቀጽ / የትንቢት ወይም የአሁን ጊዜ / ዋና መታወቂያው ቅድመ መድረሻው
 ድምጽ መጠበቁ ነው፡፡

ምሳሌ፣ ቀተለ -- ይቀትል

14. ትእዛዝ አንቀጽ

ፈኑ እዴከ ወያድኅነነ	እጅህን ላክልን ያድነንም
ንዑኅቤየ	ወደእኔኑ
ሑሩ እምኔየ	ከእኔ ሂዱ
ተንስኡ ለጸሎት	ለጸሎት ተነሱ

አድኅን ሕዝበክ ወባርክ ርስተክ   ህዝብህን አድን ርስትህንም ባርክ

15. አርእስት ንዑስ አንቀጽ

በአማርኛ መቀደስ፣ መጸለይ፣ መሄድ፣ መብላት ስንል መየሚለው ቃል ንዑስ
 አንቀጽን ያመለክታል ማለት ነው፡፡

ምሳሌ፣ ለወሊድ ሐረት ኅበ አዝማዲሃ / ለመውለድ ወደ ዘመዶቹ ሄደች/
 ኖልዎ አበግዕ ይሔይስ እምኖልዎ አጣሊ / ፍየሎችን ከመጠበቅ በጎችን
 መጠበቅ ይሻላል/

ይህም ንዑስ ብዙ ዓይነት መጽሐፍ አለው፡፡

1. ሲሳብ / ተገብሮ ሲያናግር /

ምሳሌ፣ ብእሲ አብድ ይፈቅድ ነቢረ እምገቢር
 / ሰነፍ ሰውከ መሥራት መቀመጥን ይመርጣል/

2. ይሳባል / ገቢር ሲያናግር /

ምሳሌ፣ አድኅነኔ እግዚአእምሰሚዕ ነገረ እኩየ
 / አቤቱ ክፉ ነገርን ከመስማት አድነኝ/

3. አርእስት ያናብባል

ምሳሌ፡ አድኅነኒ እግዚአብሔር ስሜን ገር እኩይ

4. ባለቤት ይሆናል

ምሳሌ፡ ቀቲል ተከስተ በአውደ ኩናት / መጋደል በጦር ሜዳታ /

የንኡሳን አንቀጽ ርባታ

ምሳሌ 1   ቀቲሎት / አርእስት /

ቀቲሎቱ   መግደሉ   ቀቲሎቶሙ   መግደላቸው

ቀቲሎታ   መግደሏ   ቀቲሎቶን   መግደላቸው

ቀቲሎትከ   መግደልህ   ቀቲሎትከሙ   መግደላችሁ

ቀቲሎትኪ   መግደልሽ   ቀቲሎትክን   መግደላችሁ

ቀቲሎትየ   መግደሌ   ቀቲሎትነ   መግደላችን

ምሳሌ 2   ቅትለት / ሳቢ ዘር /

ቅትለቱ   አገዳደሉ   ቅትለቶሙ   አገዳደላቸው

ቅትለታ   አገዳደሏ   ቅትለቶን   አገዳደላቸው

ቅትለትከ   አገዳደልህ   ቅትለትክን   አገዳደላችሁ

ቅትለትየ   አገዳደሌ   ቅትለትነ   አገዳደላችን

ማሳሰቢያ፡ የስም ዝርዝር ርባታ ምንጊዜም በዚህ መልክና መጠን መሆኑን

ማስታወስ ይጠቅማል፡፡

ማጠቃለያ

ቀዳማይ አንቀጽ   ንዑስ አንቀጽ   ንዑስ አንቀጽ ሲዘረዘር

ቀተለ   ቀቲል (to kill)   ቀቲሎትከ / መግደልህ / ቀቲሎትኪ / መግደልሽ /

መሐለ   ምሒል   ምሒሎትከ / መማልህ / ምሒሎቱ / መማሉ /

/ አርእስት ሲዘረዘር አስቀድሞ በ “ት” እንደሚጨርስ / ምሳሌ ቀቲሎትከ፣ ቀቲሎትኪ . . . /

አስተውል፡፡

ዘንድ አንቀፅ ፣ እንዲ አንቀጽ፣ ሊ አንቀጽ

አማርኛ 1. ይመጣ ዘንድ፣ ይገድል ዘንድ፣ ይፈውስ ዘንድ . . .

2. እንዲመጣ፣ እንዲገድል፣ እንዲፈውስ . . .

3. ሊመጣ፣ ሊገድል፣ ሊፈውስ፣ ሊአስቀድስ

ምሳሌ አንተ ተአምን በእግዚአብሔር ትረስ / ትወርስ ዘንድ / መንግስተ ሰማያት

ናክብር አባነ ወእመነ ንርክብ በረከተ እምአምላክነ

ቁሙቅድመቤተክርስቲያን ትሰግዱ ለእግዚአብሔር

ዘንድ አንቀጽ / ዝርዝር ርባታ/

ወአቱ ይቅትሎ ይገድለው ዘንድ፣ እንዲገድለው፣ ሊገድለው

ይቅትላ ይገድላት ዘንድ፣ እንዲገድላት፣ ሊገድላት

ይቅትልከ ይገድልህ ዘንድ፣ እንዲገድልህ፣ ሊገድልህ

ይቅትልኪ ይገድልሽ ዘንድ፣ እንዲገድልሽ፣ ሊገድልሽ

ይቅትለኒ ይገድለኝ ዘንድ፣ እንዲገድለኝ፣ ሊገድለኝ

ይቅትሎሙ ይገድላቸው ዘንድ፣ እንዲገድላቸው፣ ሊገድላቸው

ይቅትሎን ይገድላቸው ዘንድ፣ እንዲገድላቸው፣ ሊገድላቸው

ይቅትልክሙ ይገድላችሁ ዘንድ፣ እንዲገድላችሁ፣ ሊገድላችሁ

ይቅትልክን ይገድላችሁ ዘንድ፣ እንዲገድላችሁ፣ ሊገድላችሁ

ይቅትለነ ይገድለን ዘንድ፣ እንዲገድለን፣ ሊገድለን

ወአቶሙ ይእቲ ወአቶን

ይቅትልዎ ትቅትሎ ይቅትላሁ

ይቅትልዋ ትቅትላ ይቅትላሃ

ይቅትሉከ ትቅትልከ ይቅትላከ

ይቅትሉኪ ትቅትልኪ ይቅትላኪ

ይቅትሉኒ ትቅትለኒ ይቅትላኒ

ይቅትልዎሙ ትቅትሎሙ ይቅትላሆሙ

ይቅትልዎን ትቅትሎን ይቅትላሆን

ይቅትሉክሙ ትቅትልክሙ ይቅትላክሙ

ይቅትሉክን ትቅትልክን ይቅትላክን

ይቅትሉነ ትቅትለነ ይቅትላነ

አንተ አንቲ አንትን

ትቅትሎ ትቅትሊዮ ትቅትላሁ

ትቅትላ ትቅትሊያ ትቅትላሃ

ትቅትላኒ -----

ትቅትሎሙ -----

ትቅትሎን ትቅትሊዮሙ ትቅትላሆሙ

ትቅትለነ ትቅትሊዮን ትቅትላሆን

	ትቅትሊ ነ	ትቅትላ ነ
አ ነ	ን ሕ ነ	
አ ቀትሎ	ን ቅትሎ	
አ ቅትላ	ን ቅትላ	
አ ቅትል ከ	ን ቅትል ከ	
አ ቅትል ኪ	ን ቅትል ኪ	
-----	-----	
አ ቅትሎሙ	ን ቅትሎሙ	
አ ቅትሎን	ን ቅትሎን	
አ ቅትል ከ ሙ	ን ቅትል ከ ሙ	
አ ቅትል ከ ን	ን ቅትል ከ ን	
-----	-----	

ቦ ዝ አ ን ቀ ጽ

የ ሚያ መለ ከተው በልቶ፣ ጠጥቶ፣ ገድሎ፣ ገድላ፣ በልተን . . . የ ሚሊውን ሰዋሰዋዊ መያ ነው፡፡

ምሳሌ፡ -

ቀቲሎ	ገድሎ	ቀቲሎሙ	ገድለው
ቀቲላ	ገድላ	ቀቲሎን	ገድለው
ቀቲለከ	ገድለህ	ቀቲለከሙ	ገድላችሁ
ቀቲለኪ	ገድለሽ	ቀቲለከን	ገድላችሁ
ቀቲልየ	ገድየ	ቀቲለነ	ገድለን

ዝርዝር ርባታ

ውእቱ	ቀቲሎሁ	ገድሎት	ቀቲሎሆሙ	ገድሏቸው
	ቀቲሎሃ	ገድሏት	ቀቲሎሆን	ገድሏቸው
	ቀቲሎከ	ገድሎህ	ቀቲሎከሙ	ገድላችሁ
	ቀቲሎኪ	ገድሎሽ	ቀቲሎከን	ገድሏችሁ
	ቀቲሎየ /ኒ /	ገድሎኝ	ቀቲሎነ	ገድሎን

የ ውእቱን መን ገድተከተል

እመንቱ	ቀቲሎመሁ	ቀቲሎመሆሙ
	ቀቲሎመሃ	ቀቲሎመሆን
	ቀቲሎመከ	ቀቲሎመከሙ

ቀ ቲ ሎመኪ	ቀ ቲ ሎመከ ን
ቀ ቲ ሎመኒ	ቀ ቲ ሎመካ

ይ እ ቲ	ቀ ቲ ላ ሁ	ቀ ቲ ላ ሆ ሙ	እ ማን ቱ	ቀ ቲ ሎን ሁ	ቀ ቲ ሎን ሆ ሙ
	ቀ ቲ ላ ሃ	ቀ ቲ ላ ሆ ን		ቀ ቲ ሎን ሃ	ቀ ቲ ሎን ሆ ን
	ቀ ቲ ላ ከ	ቀ ቲ ላ ከ ሙ		ቀ ቲ ሎን ከ	ቀ ቲ ሎን ከ ሙ
	ቀ ቲ ላ ኪ	ቀ ቲ ላ ክ ን		ቀ ቲ ሎን ኪ	ቀ ቲ ሎን ክ ን
	ቀ ቲ ላ ኒ	ቀ ቲ ላ ነ		ቀ ቲ ሎን ኒ	ቀ ቲ ሎመካ

አ ን ተ	ቀ ቲ ለ ከ ሁ	ቀ ቲ ለ ከ ሆ ሙ	አ ን ት ሙ	ቀ ቲ ለ ከ መሁ	ቀ ቲ ለ ከ መሆ ሙ
	ቀ ቲ ለ ከ ሃ	ቀ ቲ ለ ከ ሆ ን		ቀ ቲ ለ ከ መሃ	ቀ ቲ ለ ከ መሆ ን
	--	--		--	--
	--	--		--	--
	ቀ ቲ ለ ከ ኒ	ቀ ቲ ለ ከ ነ		ቀ ቲ ለ ከ መኒ	ቀ ቲ ለ ከ መካ

አ ን ቲ	ቀ ቲ ለ ኪ ሁ	ቀ ቲ ለ ኪ ሆ ሙ	አ ን ት ን	ቀ ቲ ላ ክ ን ሁ	ቀ ቲ ላ ክ ን ሆ ሙ
	ቀ ቲ ለ ኪ ሃ	ቀ ቲ ለ ኪ ሆ ን		ቀ ቲ ለ ክ ን ሃ	ቀ ቲ ላ ክ ን ሆ ን
	--	--		--	---
	--	--		--	--
	ቀ ቲ ለ ኪ ኒ	ቀ ቲ ለ ኪ ነ		ቀ ቲ ላ ክ ን ኒ	ቀ ቲ ላ ክ ን ነ

አ ነ	ቀ ቲ ል የ ሁ	ቀ ቲ ል የ ሆ ሙ	ን ሕ ነ	ቀ ቲ ለ ነ ሁ	ቀ ቲ ለ ነ ሆ ሙ
	ቀ ቲ ል የ ሃ	ቀ ቲ ለ የ ሆ ን		ቀ ቲ ለ ነ ሃ	ቀ ቲ ለ ነ ሆ ን
	ቀ ቲ ለ የ ከ	ቀ ቲ ል የ ክ ሙ		ቀ ቲ ለ ነ ከ	ቀ ቲ ለ ነ ክ ሙ
	ቀ ቲ ል የ ኪ	ቀ ቲ ል የ ክ ን		ቀ ቲ ል ነ ኪ	ቀ ቲ ለ ነ ክ ን
	--	--		--	---

ምሳሌ ነ ቢሮ ተንስአ --- ተቀምጦ ተነሳ

ቀ ቲ ሎ አ ምሥጢ --- ገ ድሎ አ መለጠ

ቀ ዊ መከ ዘ ምር --- ቁመህ ዘ ምር

ሰ ጊድየ እ ጼሊ -- ሰ ግጆ እ ጸልያ ለ ሁ

አዛምድ / አስተዳዎር / አስተዛምድ/

1. ጎደረ ቀዲሶ ኪያሃ ሀ . ዘንድ አንቀጽ
2. መዊትሰ ኢትመውት አላ ተሐመም ለ . ካልዕይ አንቀፅ
3. ወእንዘ ይወርድ እምደብር ተለውዎ ሰብእ ብዙኅን ሐ . ቀዳማይ አንቀፅ
4. ዑቅ ኢትንግር ወኢለ መኑሂ መ . ቀዳማይ አንቀፅ
5. ወቀረባ ሰገደት ሎቱ አንዘ ትብል እግዚአአድኅነኒ ሠ . ዘንድ አንቀፅ
6. ይኩንኪ / ይሁንሽ / በከመተአመንኪ ረ . ንዑስ አንቀፅ
7. ወትወልድ ወልደ ወትሰምዮ ስሞኢየሱስሃ ሰ . ቦዝ አንቀፅ
8. ወተንሲአ ዮሴፍ እምንዋሙበከመአዘዞ መልአከ
9. እግዚአብሔር ከስት ንብረትየ / ነበረ --ተቀመጠ/ ወተንስአትየ

ወደ ግእዝ ለውጥ / ወልጥ ንበልሳነ ግእዝ/

1. አምላኬን ዘወትር ማመስገን እፈልጋለሁ፡፡
2. አምላክ ሆይ ሥራየን አትየውበቸርነትህ አስበኝ እንጂ፡፡
3. እናትና አባትህን አክብር፡፡
4. ወደፈተና እንዳትገቡ ተግታችሁ ጸልዩ፡፡
5. ማርያምስ የማይቀሟትን በኅእድል መረጠች፡፡
6. ትጉህ ሰውከማውራት መሥራትን ይመርጣል፡፡
7. መጽሐፍ ከማንበብ የሚሻል ዙረት የለም፡፡
8. መግደላችሁ ታወቀባችሁ፡፡
9. ሥጋውን በልቶ ደመዓ ጠጥቶ የተገኘ ሰው እንዴት የተባረከ ነው፡፡
10. አይሁድ አምላካቸውን ሰቀሉ፡፡
11. ማርያም እናታችን ክርስቶስን ወለደችው፡፡
12. እስኪዝምበሉ በሀሜት አትግደሏቸው፡፡
13. ግብዞች እንሁን ይልቁንስ ትሁቶች እንሁንና በምግባር እንታነጽ ወገኖች፡፡
14. ኃይልን እስከናገኝ ድረስ በሃይማኖታችን እንጽና፡፡
15. ቁሜ እጸልያለሁ / እጼሊ/

I ምላሶ ለእሉ መከናት እለ አልበሙቃላት / የማከተሉትን ባዶ በታዎች መላ /

ውእቱ ቀዳማይ/ሀላፊ፤ አፍራሽ፤ ካልዐይ/የትንቢት፤ አፍራሽ፤ ትዕዛዝ፤ አፍራሽ
 ውእቱ ቀተለ አቀተለ ይቀትል አይቀትል ይቅትል አይቅትል
 ይእቲ ---- አቀተለት ----- ቅትል አትቅትል
 አንተ ቀተልከ አቀተልከ ትቀትል አትቀትል ----- አትቅትል
 አንቲ --- --- --- ---- ቅትሊ አትቅትሊ

አነ ቀተልኩ አቀተልኩ እቀትል አይቀትል ----- አይቅትል

ውእቶሙ ---- ----- አይቀትሉ ይቅትሉ -----
 ውእቶን ቀተላ አቀተላ ይቀትላ ----- ይቀትላ አይቅትላ
 አንትሙ ቀተልክሙ ----- ----- አትቀትሉ ትቅትሉ አትቅትሉ

አንትን ----- አቀተልክን ትቀትላ አትቀትላ ትቅትላ አትቅትላ
 ንሕነ ቀተልነ አቀተልነ ----- አንቀትል ንቅትል -----

II የማከተሉትን ግሶች በዐቢይ እርባታ በአስሩ መራሀያን አርባ፡፡
 ቀደስ፣ አእመረ፣ ነጸረ፣ ሐረ፣ ቆመ፣ ገብረ፣ ተንበለ፣ ሤመ

III ቀደሰ የማለውን ግስ እየተጠቀምክ በአምስቱ አዕማድ አርባ

17. የዐቢይ አንቀጽ አርባታን መንገድ በቀተለ ሰንመለከት

1. ውእቱ ቀተለ እርሱ ገደለ ውእቱ ቀተለኪ ቀተለክሙ
 ቀተሎ እርሱ ገደለው ቀተለኒ ቀተለክን
 ቀተላ እርሱ ገደላት ቀተሎሙ ቀተለነ
 ቀተለከ እርሱ ገደለህ ቀተሎን
 ይቀትል እርሱ ይገድላል ይቀትለኪ ይቀትለክሙ
 ይቀትሎ እርሱ ይገድለዋል ይቀትለኒ ይቀትለክን
 ይቀትላ እርሱ ይገድላታል ይቀትሎሙ ይቀትለነ
 ይቀትለከ እርሱ ይገድልህል ይቀትሎን

2. ይእቲ ቀተለት ገደለች ይእቲ ትቀትል ትገድላለች

ቀተለቶ	ገደለችው	ትቀትሎ	ትገድለዋለች
ቀተለታ	ገደለችት	ትቀትላ	ትገድላታለች
ቀተለተከ	ገደለችህ	ትቀትለከ	ትገድልህለች
ቀተለተኪ	ገደለችሽ	ትቀትለኪ	ትገድልሻለች
ቀተለተኒ	ገደለችኝ	ትቀትለኒ	ትገድለኛለች
ቀተለቶሙ	ገደለችቸው	ትቀትሎሙ	ትገድላቸዋለች
ቀተሎቶን	ገደለችቸው/ለሴት/	ትቀትሎን	ትገድላቸዋለች/ለሴት
ቀተለተከሙ	ገደለችሁ	ትቀትለከሙ	ትገድላችኋለች
ቀተለተከን	ገደለችሁ/ለሴት/	ትቀትለተከን	ትገድላችኋለች
ቀተለተነ	ገደለችን	ትቀትለነ	ትገድለናለች

3. አንተ ቀተልከ   ገደልህ   አንተ ትቀትል   ትገድላለህ

ቀተልኮ	ገደልኸው	ትቀትሎ	ትገድለዋህ
ቀተልካ	ገደልኻት	ትቀትላ	ትገድላታለህ
--	--	-	-
ቀተልከኒ	ገደልኸኝ	ትቀትለኒ	ትገድለኛለህ
ቀተልኮሙ	ገደልኻቸው	ትቀትሎሙ	ትገድላቸዋለህ
ቀተልኮን	ገደልኻቸው	ትቀትሎን	ትገድላቸዋለህ
-	-	-	-
ቀተልከነ	ገደልኸን	ትቀትለነ	ትገድለናለህ

4. አንቲ ቀትልኪ   ገደልሽ   አንቲ ትቀትሊ   ትገድይለሽ

ቀተልኪዩ	ገደልሽው	ትቀትሊዮ	ትገድይዋለሽ
ቀተልኪያ	ገደልሻት	ትቀትሊያ	ትገድይታለሽ
ቀተልኪኒ	ገደልሽኝ	ትቀትሊኒ	ትገድይልኛለሽ
ቀተልኪዮ	ገደልሻቸው	ትቀትሊዮሙ	ገድይቸዋለሽ
ቀተልኪዮን	ገደልሻቸው	ትቀትሊዮን	ትገድይቸዋለሽ
ቀተልኪነ	ገደልሽን	ትቀትሊነ	ትገድይናለሽ

5. አነ ቀተልኩ   ገደልኸ   አነ   አቀትል

ቀተልከዎ	ገደልኸት	አቀትሎ
ቀተልከዋ	ገደልኸት	አቀትላ

ቀተልኩከ	ገደልኹህ	እቀትለከ
ቀተልኩኪ	ገደልኹሽ	እቀትለኪ
ቀተልክዎሙ	ገደልኧቸው	እቀትሎሙ
ቀተልክዎን	ገደልኧቸው	እቀትሎን
ቀተልኩክሙ	ገደልኧችሁ	እቀትለክሙ
ቀተልኩክን	ገደልኧችሁ	እቀትለክን

ከዚህ በታች የሉትን ከላይ በተሠራው መሠረት መላ

ውእቶሙ ቀተሉ	ውእቶሙ ይቀትሉ
ቀተልዎ	ይቀትልዎ
ቀተልዋ	ይቀትልዋ
ቀተሉከ	ይቀትሉከ
ቀተልዎን	ይቀትሉኪ
ቀተሉነ	ይቀትሉኒ
ቀተልዎሙ	ይቀትልዎን
ቀተሉክሙ	ይቀትሉክሙ
ቀተሉክን	ይቅተሉክን
ቀተሉነ	ይቅትሉነ
ውእቶን ቀተላ	ውእቶን ይቅትላ
ቀተላሁ	ይቅትላሁ
ቀተላሃ	ይቅትላሃ
ቀተላከ	ይቅትላከ
ቀተላኪ	ይቅትላኪ
ቀተላሆሙ	ይቅትላኒ
ቀተላሆን	ይቅትላሆን
ቀተላክሙ	ይቅትላክሙ
ቀተላክን	ይቅትላክን
ቀተላነ	ይቅትላነ

አንትሙ ቀተልክሙ	አንትሙ ትቀትሉ
------------	-----------

ቀተልክ ምዎ

ትቀትልዎ

ቀተልክ ምዋ

ትቀትልዋ

-

-

-

-

ቀተልክ መኅ

ትቀትሉኅ

አንትን

ቀተልክን

አንትን

ትቀትላ

ቀተልክናሁ

ትቀትላሁ

ቀተልክናሃ

ትቀትላሃ

ቀተልክናነ

ትቀትላነ

ንሕነ

ቀተልነ

ንሕነ

ንቀትል

ቀተለናሁ፣ ቀተለና

ንቀትሎ

ቀተለናሃ

ንቀትላ

ቀተለናከ

ንቅትለከ

ቀተለናኪ

ንቀትለኪ

ቀተለናሆሙ

ንቀትሎሙ

ቀተለናሆን

ንቅትሎን

ቀተለናከሙ

ንቅትለከሙ

ቀተለናከን

ንቅትለከን

አዕማድ / መሰሪያዎች /

አምስት አዕማድ የሚባሉት የሚከተሉት ናቸው፡፡

ሀ . ቀተለ / አድራጊ / ገደለ

ለ . አቅትለ / አስደራጊ / አጋደለ

ሐ . አስተቃተለ / አደራራጊ / አገዳደለ

መ . ተቀትለ / ተደራጊ / ተገደለ

ሠ . ተቃተለ / ተደራራጊ / ተገዳደለ

ከ መእና ከ ሠ በስተቀር ሌሎች ገቢር / የሚሳቡ / አናቅጽ ናቸው፡፡

የአዕማድ መለስተኛ ርባታ በአሥሩ መራሕያን፡-

ወእቱ ቀተለ ይቀትል ይቅትል ይቅትል

አ ቅ ተ ለ   ያ ቀ ት ል   ያ ቅ ት ል   ያ ቅ ት ል
አ ስ ተ ቃ ተ ለ   ያ ስ ተ ቃ ት ል   ያ ስ ተ ቃ ት ል   ያ ስ ተ ቃ ት ል
ተ ቀ ት ለ   ይ ት ቀ ተ ል   ይ ት ቀ ተ ል   ይ ት ቀ ተ ል
ተ ቃ ተ ለ   ይ ት ቃ ተ ል   ይ ት ቃ ተ ል   ይ ት ቃ ተ ል

ወ እ ቶ ሙ ቀ ተ ለ   ይ ቅ ት ለ   ይ ቅ ት ለ   ይ ቅ ት ለ
አ ቅ ተ ለ   ያ ቀ ት ለ   ያ ቅ ት ለ   ያ ቅ ት ለ
አ ስ ተ ቃ ተ ለ   ያ ስ ተ ቃ ት ለ   ያ ስ ተ ቃ ት ለ   ያ ስ ተ ቃ ት ለ
ተ ቀ ት ለ   ይ ት ቀ ተ ለ   ይ ት ቀ ተ ለ   ይ ት ቀ ተ ለ
ተ ቃ ተ ለ   ይ ት ቃ ተ ለ   ይ ት ቃ ተ ለ   ይ ት ቃ ተ ለ

ሌሎችን ም መራሕያን በዚህ መልክ አርባ ፡ ፡

የ አ ስ ማድ በ ዝ አ ን ቀ ጽ

ወ እ ቱ   ቀ ቲ ሎ / ገ ድ ሎ / ፤   አ ቅ ቲ ሎ / አ ጋ ድ ሎ / ፤   አ ስ ተ ቃ ቲ ሎ / አ ገ ዳ ድ ሎ / ፤   ተ ቀ ቲ ሎ / ተ ገ ድ ሎ /
፤   ተ ቃ ቲ ሎ / ተ ጋ ድ ሎ /

ይ እ ቲ   ቀ ቲ ላ   አ ቅ ቲ ላ   አ ስ ተ ቃ ቲ ላ   ተ ቀ ቲ ላ   ተ ቃ ቲ ላ
አ ን ተ   ቀ ቲ ለ ከ   አ ቅ ቲ ለ ከ   አ ስ ተ ቃ ቲ ለ ከ   ተ ቀ ቲ ለ ከ   ተ ቃ ቲ ለ ከ
አ ን ቲ   ቀ ቲ ለ ኪ   አ ቅ ቲ ለ ኪ   አ ስ ተ ቃ ቲ ለ ኪ   ተ ቀ ቲ ለ ኪ   ተ ቃ ቲ ለ ኪ
አ ነ   ቀ ቲ ል የ   አ ቅ ቲ ል የ   አ ስ ተ ቃ ቲ ል የ   ተ ቀ ቲ ል የ   ተ ቃ ቲ ል የ
አ መን ቱ   ቀ ቲ ሎ ሙ   አ ቅ ቲ ሎ ሙ   አ ስ ተ ቃ ቲ ሎ ሙ   ተ ቀ ቲ ሎ ሙ   ተ ቃ ቲ ሎ ሙ
አ ማን ቱ   ቀ ቲ ሎን   አ ቅ ቲ ሎን   አ ስ ተ ቃ ቲ ሎን   ተ ቀ ቲ ሎን   ተ ቃ ቲ ሎን
አ ን ት ሙ   ቀ ቲ ለ ከ ሙ   አ ቅ ቲ ለ ከ ሙ   አ ስ ተ ቃ ቲ ለ ከ ሙ   ተ ቀ ቲ ለ ከ ሙ   ተ ቃ ቲ ለ ከ ሙ
አ ን ትን   ቀ ቲ ለ ከን   አ ቅ ቲ ለ ከን   አ ስ ተ ቃ ቲ ለ ከን   ተ ቀ ቲ ለ ከን   ተ ቃ ቲ ለ ከን
ነ ሕነ   ቀ ቲ ለ ነ   አ ቅ ቲ ለ ነ   አ ስ ተ ቃ ቲ ለ ነ   ተ ቀ ቲ ለ ነ   ተ ቃ ቲ ለ ነ

የ ግ ስ አ ገ ባ ብ / አ ወራረ ድ / እን ዴት እን ደ ሚመስል በፊት ተመልክተናል ፡ ፡ ለ ምሳሌ ያህል
ደ ግ ሞ ከ 5ቱ አ አ ማድ አ ቅ ት ለ የ ሚለ ውን እን ይ

አ ቅ ተ ለ = አ ስ ገ ደ ለ / ቀ ዳ ማይ /
ያ ቀ ት ል = ያ ስ ገ ድ ላ ል / ካል አይ /

ያቅትል = ያስገድል ዘንድ / ዘንድ አንቀፅ /

ያቅትል = ያስገድል / ትእዛዝ /

አቅታሊ = አስገዳይ / የሚያስገድል /

አቅታልያን = አስገዳዮች / የሚያስገድሉ

አቅታሊት = አስገዳዪ / የምታስገድል

አቅታልያት = አስገዳዮች / የሚያስገድሉ

አቅቲሎ = አስገድሎ

አቅቲላ = አስገድላ

“ይቤ” ---አለ

1. የዚህ ግስ አካሄድ ከሌሎች ግሶች አካሄድ ጥቂት ለየት ይላል፡፡ ልዩነቱም

የቀዳማይ / የኃላፊ / መልክ ሳይኖረው ትርጉሙ ኃላፊ መሆኑ ነው፡፡ ከስምንቱ የግስ

አርአሳት ጋር አለመመሳሰልነት ስላለው ነው፡፡ የሚጀምረውም በሳድስ ነው፤ “ይ”

ይላል፡፡ የሚጨርሰውም በሐምስ ነው “ቤ” ይላል በአጠቃላይ “ይቤ” ሲል ካልአይ

አንቀጽ ይመስላል፡፡

ይቤ እግዚአብሔር በአሪት “አክብር አባክ ወእመከ”

/ እግዚአብሔር በአሪት “እናትና አባትህን አክብር” አለ /

ይቤ ክርስቶስ “ተፋቀሩ በበየናቲክሙ”

ትቤ ማርያም “ኅድግ ሎሙኃ ጠአቶሙ”

ትቤ ብእሲተ እግዚአብሔር “ነዐስ ክብምስሌየ”

አንተ ትቤ “እወ፣ እወ፣ ወአነ እቤ “አኮ አኮ”

አንተ ትቤ ሐርኩ ኅበ ብሔርየ ወአነ እቤ “መጻእኩ እምብሔርየ”

አንቲ ትቤሊ “ነዐ ኅቤየ እስመአነ እምከ ዘወለድኩከ”

አንቲ ትቤ “ዘአንበበ ተአምርየ ይድኅን”

ወእቶሙይቤሉ “አንተ ኮንከ ረድኡ ሎቱ፣ ወንሕነሰ አርዳኢሁ ለመሴንሕነ”

ወእቶን ይቤላ “ናሁ እመታቲነ አፍቀሩ አንስተ ካልእተ፣ ምንተ ይግበር ይእዜ”

አንትሙትቤሉ “ወሉደ አብርሃምንሕነ” ወግብርክመሰ እምእኩይ ወእቱ

አንንነ ትቤላ “ንሕነ ሰናያትንሕነ” ወእምታቲከንሰ ይቤሉ “አንስቲነ / አንስቲያነ /

ሰናይት”

ንሕነ ንቤ “ንሕነ ኃያላን ወእጽራሪነ ይቤሉ” አኮ ኃያላን አንትሙ፡፡

ኃጠላ

ብዙ

ወእቱ ይቤ = እሱ አለ

ወእቶም ይቤሉ =እነሱ አሉ

ይእቲ ትቤ = አለች

ወእቶን ይቤላ = አሉ

አንተ ትቤ = አልክ

አንትም ትቤሉ = አላችሁ

አንቲ ትቤ = አልሽ

አንትን ትቤላ = አላችሁ

አነ እቤ = አልኩ

ንሕነ ንቤ = አልነ

2. “ይቤ” ዝርዝር ሲጠቅስ

ወእቱ ይቤሎ “ተንሰእ” --- እሹ አለው “ተነሣ”

ይቤሎ እግዚእ ለእግዚእ የ “ንበር በየማንየ” ጌታ ለጌታ የ አለው “በቀኚ ተቀመጥ”

ኃጠላ

ኃጠላ

ብዙ

ብዙ

ወእቱ ይቤሎ	ለሱ/እሱ አለው	ይቤሎም	አላቸው
ይቤላ	አላት	ይቤሎን	አላቸው/ለሴት
ይቤለክ	አለህ	ይቤለክም	አላችሁ
ይቤለኪ	አለሽ	ይቤለክን	አላችሁ/ለሴት
ይቤለኒ	አለኝ	ይቤለነ	አለነ

ይእቲ ትቤሎ	እሱን/ለሱ አለችው	ትቤሎም	አለቻቸው
ትቤላ		ትቤሎን	አለቻቸው
ትቤለክ ለክ		ትቤለክም	አላቻችሁ
ትቤለኪ ለኪ		ትቤለክን	አለቻችሁ
ትቤለኒ ሊተ		ትቤለነ	አለችን

አንተ ትቤሎ	አልኻው	ትቤሎም	አልኻቸው
ትቤላ	አልኻት	ትቤሎን	አልኻቸው
ትቤለኒ	አልኸኝ	ትቤለነ	አልኸን

አንቲ ትቤሊዮ	አልሸው	ትቤሊዮም	አልሻቸው
ትቤሊያ	አልሻት	ትቤሊዮን	አልሻቸው

ትቤልኒ አልሺኝ

ትቤልነ

አለችን

አነ አቤሎ አልኹት

አቤሎሙ

አልኳቸው

አቤላ አልኳት

አቤሎን

አልኳቸው/ለሴት/

አቤለከ አልኹህ

አቤለከሙ

አልኳችሁ

አቤለኪ አልኹሽ

አቤለከን

አልኳችሁ/ለሴት/

ወአቶሙ ይቤልዎ አሉት

ይቤልዎሙ

አሉዋቸው

ይቤልዎ

ይቤልዎን

ይቤሉከ

ይቤሉከሙ

ይቤሉኪ

ይቤሎከን

ይቤሉኒ

ይቤሉነ

ወአቶን ይቤላሁ አሉት

ይቤላሆሙ

አሉዋቸው

ይቤላሃ

ይቤላሆን

ይቤላከ

ይቤላከሙ

ይቤላኪ

ይቤላከን

ይቤላኒ

ይቤላነ

አንትሙ ትቤልዎ አላችሁት

ትቤልዎሙ አላችኋቸው

ትቤልዎ

ትቤልዎን

--

--

--

--

ትቤሉኒ

ትቤሉነ

አንትን ትቤላሁ አላችሁት

ትቤላሆሙ አላችኋቸው

ትቤላሃ

ትቤላሆን

--

--

ትቤላኒ

ትቤላነ

ንሕነ ንቤሎ አልነው

ንቤሎሙ

አልናቸው

ን ቤ ላ

ን ቤ ሎን

ን ቤ ለ ከ

ን በ ለ ከ ሙ

ን ቤ ለ ኪ

ን ብ ለ ከ ን

ምልማድ

ወልጥ ኅበ ልሳነ አምሃራ

ይቤላ ወልድ ለ እ ሙ “ አይቴ አቡየ ”

ወይቤላ ክርስቶስ ለ እ ሙ “ ነዋ ወልድኪ ዮሐንስ ” / ነዋ ---እነሆ፣ አነሆው/

ወይቤሎ ለውእቱኒ ነያ እምነ / ነያ - አነኋት/

ንቤላ ለድንግል “ ሰአሊ ለነ ምሕረተ ኅበ ፍቁር ወልድኪ ”

ወይቤሎ እግዚእ ኢየሱስ ለዘለምጽ ” ንጻሕ እምለምጽከ ”

ይቤሎሙለሐዋርቲሁ “ ሐሩ ወመሀሩ ኩሎ አሕዛበ ”

ወይቤሎሙእግዚእ ኢየሱስ “ አኮ ዘሞተ ዝሕፃን ”

ወይቤላ ለወለት “ ሃይማኖትኪ አሕየ ወተኪ ” / ሃይማኖትሽ አዳነችሽ

ወለእመመጽኤ ኅቤሁ እመዓቱ ዕውራን ይቤሎሙ “ በከመሃይማኖትከሙይኩን ለከሙ ”

ወፈሪሣውያን ሰይቤሎ “ በኃይለአጋንንት ያወጽእ አጋንንተ ”

ወይቤሎሙለአርዳኢሁ “ ኩኑ እንከጠቢባነ ከመአርዌምድር ወየዋሃነ ከመርግብ ”

ትቤለኒ እምየ “ ተመየጥ ኅበ ቤትከ ወአንብብ መጻሕፍቲከ ”

ትቤሎሙጥበብ ለውሉደ “ ትልውአሰርየ ” / አሰር፣ ኮቴ፣ ዱካ /

ወቆመኢየሱስ ቀድሜሆሙለመልአከ አሕዛብ፣ ወመልአከ አሕዛብ ይቤሎ / ለክርስቶስ /

“ አንተኑ ንጉሥሙለአይሁድ ” / መልአከ ---- ገዥ /

ወይቤሎኢየሱስ “ አነተትቤ ”

ወይቤሎሙ “ ሐሩ ውስተኩሉ ዓለም ወስበኩ ወንጌለ ለኩሉ ፍጥረት ”

ነጠላ ግስ ዘርና ነባር (Dictionary)

የሀ ነጠላ ግስ

ሎሀ   ጸፈ   ጸንሐ   ቆየ፣ አደበ፣ ሸመቀ

መርሐ   መራ   ጹሐ   ጠረገ

ሰርሐ   አቀናና፣ አከናወነ   ፈልሐ   ፈላ

ሰብሐ   አመሠገነ   ፈርሐ   ፈራ

ሰብሐ   ሰባ   ፈትሐ   ፈረደ

በዝሐ   በዛ

በጽሐ   ደረሰ   ዘር ነባር

ተግሀ	ተጋ	ናሁ	እነሆ / አሁን /
ተፈሥህ	ደስ አለው	ኤሎሄ	ስመአምላክ
ነስሀ	ተመለሰ	{ህ	ኮክ
ነቅሐ	ነቃነዳ	ረብሕ	ረብ
ገቅሐ	ተነሣ፣ ተጋ	ተይሕ	ተይ
ነብሐ	ጮኸ	ርህሩህ	ርህሩህ
ነግሀ	ነጋ	በሊሕ	ስለት
ነጽሐ	ንጹሕሆነ	ብዙሕ	ብዙ
ኖኅ	ረዘመ	አፈጽባሕ	ንጋት / ወገግታ /
አምኅ	እጅነሳ	ወርሀ	ጨቋ / ወር /
ከልሐ	ጮኸ	ጎህ	ንጋት / ብርሃን /
ለብሐ	አረደ	አንቆቀ {	ዕንቁላል
ጎሀ	ነጋ	አሆ	እሺ፣ በጀ፣ በጎ
ጠብሐ	አረደ፣ በለተ		
ጸርሐ	ጮኸ		
ጸብሐ	ጠለቀ	<u>የለነጠላግሰ</u>	
		ሐቀለ	ቀማ
ሐከለ	ጫነ		
ሐየለ	በረታ	ቀጸላ	ዘውድ፣ አክሊል
መገለ	መገለ	ተኩላ	ተኩላ አጣቂጸላት
ስሐለ	ሳለ	ሃሌ	እምቅድመዓለምየነበረ
ስቀለ	ስቀለ	ሎግሌ	ከፍታ ሰማይ
ስአለ	ለመነ	ቢረሌ	ብርሌ፣ ዕንቁማርያም
ሠዐለ	ሳለ፣ ፈጠረ	አሌ	ወዮ
ቀለ	ቀለለ	እገሌ	እገሌ፣ እከሌ
		ወይሌ	ልቅሶ
ቀተለ	ገደለ	መስእል	ለማኝ፣ አማጣኝ
ቁልቁለ	ዘቀዘቀ	መርጠል	ተራራ
በልበለ	አረጀ	መተንክል	ለማኝ፣ አማላጅ
በስለ	በሰለ	ማዕበል	የባሕርሞገድ
ብህለ	አለ	ምስል	ጣኦት፣ ምስል
ተንስአ	ተነሳ	ምጽሔል	ሰሌዳ

ተልዕለ	ከፍከፍ አለ	ሰይፈ	አራስ ልጅ፣ ጨቅላ
ተስአለ	ተጠያየቁ	በቅል	በቅሎ
ተሣሃለ	ይቅር አለ	ብሂል	ማለት
ተቀጸለ	ተቀዳጀ	ዐቅል	አእምሮ
ተበቀለ	ቂምያዘ	ኮል	እንኮይ፣ ሎሚ
ተከለ	ተከለ	ጸበል	ትቢያ

ሀሎ አለ

ተፈወለ	ቁንጥር አለ		
ነደለ	ነደለ፣ በሳ	<u>የመነጠል ግሰ</u>	
አለለ	አለሌ ሆነ	ሐለመ	አለመ
አንጦለለ	ጋረደ	ሐመ	ታመመ
ዔለ	ዞረ	ሐመመ	ተመቀኘ
ከለለ	ጋረደ	ሐተመ	አተመ
ከፈለ	ከፈለ	ሐከመ	ብልሀተኛ ሆነ
ከህለ	ቻለ	ለጎመ	ዘጋ
ወዐለ	ዋለ	ሠረመ	ረግረግ ሆነ
ገንጾለ	ገለበጠ	ሰዐመ	ሳመ
ጠለ	ለመለመ	ቀለመ	ጸፈ
ፀዐለ	ሰደበ፣ አከፋፋ	ቀሰመ	ሰቀመ
ፈተለ	ፈተለ	ቀደመ	ቀደመ
ፈደለ	ጸፈ	ቆመ	ቆመ

ተሰየመ ተሾመ

ተሠጥመ ዘገጠ፣ ሠጠመ

ተርጎመ ተረጎመ

ዘርናነባር		ተቀየመ	ቂምያዘ
ለ	በቁመ፣ን	ተደመ	ተደነቀ
ለለ	እየ	ተጸመመ	አደናቀረ
መንገለ	ወደ፣ ዘንድ	ኖመ	ተኛ
ምስለ	ጋራ	አርመመ	ዝምአለ
በቀለ	ሰለ፣ እንደ	ዐቀመ	ፈጸመ፣ ወሰነ፣ ደነገገ
ተከለ	ፈንታ፣ ያህል	ዐተመ	ተቆጣ
እንበለ	ያለ፣ አሉታ፣ ሰ	አነመ	ሰራ

እ ላ	የ ፣ እ ለ ፣ እ ነ	አ ደ መ	አ ማረ
ጠሊ	የ ፣ እ ለ ፣ እ ነ	ከ ረ መ	ከ ረ መ
ጠን ቋሊ	ጠን ቋይ	ደ ከ ተ መ	ደ ከ መ
ሰ ረ ገ ላ	ሰ ረ ገ ላ	ደ ገ መ	ደ ገ መ
		ገ ረ መ	ተ ፈራ ፣ ረ ገ መ
ጠዐ መ	ቀ መ		
ጥዕ መ	ጣፈጠ	ዓ ሣ	ዓ ሣ
ጸ ል መ	ጠቆረ	አ በ ሳ	በ ደ ል
ፈጸ መ	ጨረሰ	እ ን ሰ ሳ	እ ን ሰ ሳ
ፍሕ መ	ፋ መ	ከ ኒ ሳ	ቤተ ክርስቲያን
ዘር ና ነባር		ሕዋስ	ብልት ፣ መንቀሳቀስ
ቅድመ	ፊት ፣ ሳ	ልብስ	ልብስ
አ መ	ጊዜ ፣ በ	መልበስ	ልብስ
ዐቅ መ	ያህል ፣ ስለ ልክ	ርሐስ	የራስ
		ነፋስ	ንፋስ
ዘማ	ጋለሞታ	ነፍስ	ነፍስ
ዕድሜ	ዕድሜ፣ ዘመን	ንዑስ	ትንሽ
ጊሜ	ጉም	ንጉሥ	ንጉሥ
ሐኪም	ወጌ ሳ ፣ ብልሽተኛ		
ሰላም	ሰላም፣ ፍቅር		
ሰገም	ገብስ		
ዓለም	ዓለም ሰው፣ ቀድሞ	አትሮንስ	ወንበር ፣ መንበር
እም	እናት	አናጉንስጠስ	አንባቢ ፣ ዲያቆን
እም	ከ ፣ ኪ ፣ ካ ፣ ክ ፣ በባ ፣ ይ	አንጢዲቶማርጦስ	ፀረ-ማርያም
ዮም	ዛሬ	አውኪያኖስ	ውቅያኖስ
ገዳም	ዱር ፣ ገዳም		
ጌሠመ	ነገ	ዋኖስ	ዋልያ
ጸም	ጸም	ሶ	ጨዋታ
የሰነጠላግስ		የረነጠላግስ	
ሐረስ	አረስ	ሐብረ	ተባበረ
ሐየስ	ተሻለ	ሐደረ	አደረ
ሔስ	ነቀፈ	ሐፅረ	አጭርሆነ

ለ ቀ ሰ	አ ለ ቀ ሰ	ሐፍረ	አ ፈረ
ለ ክ ሰ	ተ ማማለ	ሐረ	ሄ ደ
ሎሰ	በ ሳ	መሀረ	አ ስ ተ ማረ
ተ በ አ ሰ	ተ ጣለ	መሐረ	ይ ቅ ር አ ለ
ተ ዐ ገ ሠ	ቻለ ፣ ታ ገ ሰ	መተረ	ቆ ረ ጠ
ተ ፋለ ሰ	ተ ለ ያ ዩ	መከረ	ፈ ተ ነ
ነ ግ ሠ	ነ ገ ሠ	መዝበረ	አ ፈረ ሰ
አ ውሐሰ	አ ዋ ሰ	ምህረ	አ ስ ተ ማረ
አ ፍረ ሰ	አ ፈረ ሰ	ሠምረ	ወደደ
ዔለ	ታ ገ ሠ	ሰ ዐ ረ	ሻ ረ
ወረ ሰ	ወረ ሰ	ሣረረ	መሠረ ተ ፣ ተ ከ ለ
የ ብሰ	ደረ ሰ	ቀ መረ	ቆ ጠረ ፣ ቆ ረ ጠ
ደ ቀ ሰ	ተ ኛ	ቀ በ ረ	ቀ በ ረ
ገ ሠ ሠ	ዳ ሰ ሰ ፣ ነ ካ	በ ር በ ረ	ዘ ረ ፈ
ጌ ሠ	ገ ሠ ገ ሠ ፣ ሄ ደ	ተ ሠ ወረ	ተ ሸ ሸ ገ
ጠቀ ሰ	ጠቀ ሰ	ተ ፃ መረ	አ ን ድ ሆ ነ
ጠብሰ	ጠበ ሰ	ተ ፃ ረ ረ	ተ ጣላ
ፈለ ሰ	ተ ሰ ደ ደ	ነ በ ረ	ተ ቀ መጠ
ፈ ወሰ	አ ዳ ነ	ነ ገ ረ	ነ ገ ረ
አ ሠረ	አ ሠረ	አ መረ	አ መለ ከ ተ
አ ስ ተ ሀ ቀ ረ	አ ቃለ ለ	አ መዝበረ	ዘ ረ ፈ ፣ አ ፈረ ሰ
አ ቁረረ	አ በ ረ ደ	ደ ብር	ተ ራ ራ
አ ን ጎ ር ጎ ረ	አ ነ ጎ ራ ጎ ረ	ገ ብር	ባ ሪ ያ
አ እ መረ	አ ወ ቀ	ገ ጸ ባ ሕር	ምዕ ራ ብ
አ ውተረ	አ ዘ ወተረ	ግ ብር	ሥራ
አ ግ መረ	ቻለ	ጎ መር	ቁ ና
አ ግ ረ ረ	ገ ዛ	ጎ ር	ጎ ረ ቤት ፣ ጓ ሮ
ያ ረ	ታ ወረ	ፀ ር	ጸ ላ ት
ከ ተረ	ከ ተረ ፣ ከ ለ ለ	ፀ ብር	ጭቃ
ዘ መረ	አ መሰ ገ ነ	ጸ ጉር	ጠጉር
ገ ብረ	ፈ ጠረ	ያ ር	ሸ ከ ም

ከ በ ሮ   ከ በ ሮ ፣ መሶ ብ

ኃ ፈ ረ   አ ጨ
ፈ ከ ረ   ተ ረ ኃ መ

የ ቀ ነ ጠ ላ ግ ስ

ዘ ር ና ነ ባ ር		ሐልቀ	አለቀ
ውእተአሚረ	የዚያንጊዜ	ኅላቀ	ቆጠረ
ድኅረ	ኋላ፣ ወደኋላ	ልህቀ	አደገ፣ አረጀ
ሐዳሪ	ቤተሰብእ	ሞቀ	ሞቀ
መከራ	መከራ	ሠረቀ	ወጣ፣ ተወለደ
ደብተራ	ድንኳን	ረፈቀ	ተቀመጠ
ፍሬ	ፍሬ፣ ልጅ	ረሐቀ	ራቀ
ፍካሬ	ትርጓሜ	ተሳለቀ	ተዘባበተ
ሐመር	መርከብ	ተዐርቀ	ራቁትሆነ
ሐመር	ቤተክርስቲያን	ነደቀ	ሠራ
ሀገር	አገር፣ መንደር፣ ከተማ	ዐረቀ	ታረዘ፣ ተራበ
ህብር	ዓይነት፣ መልክ	አድለቅለቀ	አናወጠ
መምህር	መምህር	እጥመቀ	አጠመቀ
መስመር	ማገልገል፣ መወደድ	የቀ	አወቀ፣ ጠበቀ
መስተገብር	ገበሬ፣ ጣሪ፣ ተኮርኳሪ	ወረቀ	አከትፍአለ
መሪር	መራራ	ወድቀ	ወደቀ
መቃብር	መቃብር	ደመቀ	ቀጠነ
መነጽር	መመልከቻ፣ መነጽር	ደተ	ልጅሆነ
መንበር	መቀመጫ፣ ወንበር	ደቀቀ	ከሳ
መንክር	ድንቅ		
ማኅበር	ማኅበር፣ አንድነት		
ማእሰር	ማሠሪያ	ዘርናነባር	
ማእረር	መከር	ሕቀ	ጥቂት
ምሳር	ምሳር፣ መሰንጠቂያ	ጥቀ	እጅግስንኳ
ሞገር	ማሳረጊያ	ሐይቅ	ዳር
ጽፍር	ጥፍር	ሊቅ	ሊቅ፣ መምህር
ቀመር	ቁጥር	ምሥራቅ	መውጫ
ቄደር	የንስሐጥምቀት	ይስሐቅ	ሳቅ፣ ደስታ፣ /ዕብ/
ንስር	አሞራ	ደቂቅ	ልጆች፣ አሸከሮች

ን ጥር	ብል ጭታ	ጸ ራ ቅ	ዳ በ ፣ ቆ ሎ፣ ቁ ራ ሸ
አ ውታር	አ ውታር ፣ የ በ ገ ና ጅማት	ጸ ድቅ	ጸ ድቅ ፣ እ ውነ ተኛ
አ የር	አ የር ፣ ሰማይ	ጽ ል መት	ድቅ ድቅ ጨለማ
ከ ን ፈር	ከ ን ፈር ፣ ዳር	መሰ ን ቆ	መሰ ን ቆ ፣ በ ገ ና

የ በ ነ ጠላ ግ ስ

ሰ አ በ	ተ ከ ተለ	መረ በ	አ ጠመደ
ሰ ከ በ	ተኛ	መገ በ	መገ በ
ሴ በ	ሸ በ ተ	ሰ ለ በ	ገ ፈ ፈ
ረ ከ በ	አ ገ ኘ	አ መተ	ከ ነ ዳ
ር ህ በ	ሰ ፊ ሆነ	አ ቤተ	አ ሳ ደረ
ቀ ጸ በ	ጠቀሰ	ጸ ል መ	ጨለ መ
ተሐዘ በ	ተጠራጠረ	ፈተተ	ቆረሰ
ተመክዓ በ	ተራበ	ፈየተ	ቀማ
ተጠበ	ተጠበበ		
አ ሰ በ	ደመወዝን ሰጠ	ዘርና ነባር	
አስተራከበ	አገናኘ	ዕሤተ	ሰለ፣ ዋጓጓ
ዓረበ	ገባ	ዛተ	ይህችን
ዐቀበ	ጠሰቀ	ይእተ	ያችን
አተበ	ባረከ፣ አተመ	ግብተ	ድንገት
አንበበ	አነበበ	ጽላሎተ	እንደ
ከበበ	ሾመ	ባሕቱ	ነገር ግን፣ እንጂ
ነብነበ	አሰረገ	ቦቱ	በርሱ
ጠበ	ጠበበ	እሎንቱ	እሊህ፣ አሊኸው
		እስፍንቱ	ስንቱ
		ከንቱ	ብላሽ
ዘርና ነባር		ሣኒታ	ነገ፣ ማግስት
ሀበ	ወደ፣ በ	እጓለ ማውታ	አባት፣ አናት፣ ዘመድ
ሀበ ሀበ	እየ	ፆታ	ወገን
በ	በ	አይቱ	ወዴት
በበ	በየ	ሐሜት	ሐሜት
ዲበ	ላይ፣ በላይ	ሀብት	ስጦታ፣ ሀብት

አ ባ	አ ባ	ሐዋርያት	መልእክተኞች፤ ሔያጆች
ሕዝብ	ሕዝብ፤ ወገን	ሐውልት	ትክል ደንጊያ
መሶብ	መሶብ፤ አገልግል	ሐይመት	ድንኳን
መዝገብ	ሣጥን	ኀጠአት	ሀጠአት
ማዕቀብ	ዘበኛ፤ ጠባቂ	ሃይማኖት	ሃይማኖት
ማዕተብ	ምልክት	ሌሊት	ሌት
ምክራብ	ቤተ መቅደስ	መሐዛት	ኀልማሶች

መሠረት   ስር

ዐረብ	ምዕራብ		
አብ	አባት	መራሕብት	ሸንጓ
ከልብ	ውሻ	መበለት	ባልቴት፤ እመበለት
ግብ	ጉድጓድ	መንሱት	ክፋፈተና
ጠቢብ	ብልህ	መንግስት	መንግስት
ቦ	እለ	መንጠላዕት	መጋረጃ
ገቦ	ኀን አጠገብ	መዐልት	ቀን

መከሊት   አስር፤ እልፍ፤ ነጥር

<u>የተነጠላ ግስ</u>		መከፈልት	እድል፤ ፈንታ፤ ክፍያ
ሐተተ	መረመረ	መዋግደ እሳት	የእሳት ወለፈን
ሞተ	ሞተ	መድሀኒት	መድሀኒት
ሰንበተ	አረፈ፤ አከበረ	መጽሔት	መስተዋት፤ አምሳል
ቤተ	አደረ	መዳየ ምጽዋት	ሣጥን
ተሠይመ	ሠለጠነ	ማኅሌት	ዘፈን፤ ዝማሬ
ተትሕተ	ዝቅዝቅ አለ	ሜላት	ነጭሐር፤ ግምጃ
ምንት	ምን፤ ምንድር	ምሴት	ማታ፤ ምሽት
ሞት	ሞት	ምት	ባል
ሰብአ ቤት	ቤተሰቦች	ማሰነ	ጠፋ
ሢመት	ሹመት	ስዕነ	አጣ
ስእለት	ልመና	ሰወነ	አሰገገ
ስእርት	ራስ፤ ፀጉር	ረበነ	አሥተማረ
ቅናት	መታጠቂያ	ተነ	ወጣ፤ ተበተነ
በዓት	ዋሻ	ተክህነ	አገለገለ
ቤት	ቤት፤ ማደሪያ		

ብፅዓት	ስለት		
ተምኔት	ምኞት	ተጽዕነ	ተጫነ፣ በስብት ወጣ
ተናብልት	መልእክተኞች	አምነ	አመነ
ታቦት	መርከብ፣ ማደሪያ	አድነነ	አዘነበለ
ትልሒት/ተውኔት	ጨዋታ	አፍጠነ	አፍጠነ
ትምክሕት	ትምክሕት	ከደነ	ከደነ፣ አለበሠ
ትንቢት/ትንብያት	ትንቢት	ከፈነ	ሸፈነ
ተአምርት	ምልክት	ኮነ	ሆነ
ትዕቢት	ኩራት	ኮነነ	ፈረደ፣ ገዛ
ትዕውርት	ቸልታ	ወጠነ	ጀመረ
		ዘገበ	አፈሠ
ትካት	ድሮ ቀድሞ	ዘፈነ	ዘፈነ
ትውፊት	መውረስ፣ መቀበል	ዴገነ	ተከተለ
ነደቅት	አናጾች	ድኅነ	ዳነ
አስማት	ስሞች	<u>ዘርናነባር</u>	
አስራት	ካስር አንድግብር	መኑ	ማነው
ዐረፍት	ግድግዳ፣ ቅጥር	በኑ	አለን፣ በዉ
አራዊት	አራዊት	ኑ	ቃለአጋኖ
አርቡት	ቀንበር	አኮኑ	አይደለምን፣ ና
አዕይንት	ዓይኖች	ብርኒ	ድመት
አያት	አኩያት፣ አምሳያ	ጽርኒ	አይጥ
አኅት	አኅት	ሕሊና	አሣብ
ዕለት	ቀን	ሕርትምና	ጉሥቁልና
አመምኔት	የገዳምእናት	ሆሣዕና	ድኅነት፣ መዳኃኒት
አመሔውት	አያት	መና	መና፣ ሞን፣ መፍቀድ
ገራህት	እርሻ፣ አዝመራ	መዲና	ከተማ
ገነት	ገነት፣ አታክልት	ሰኮና	ተረከዝ፣ ጥፍር፣ ሰኮና
ጥንት	ጥንት መጀመሪያ	ቃና	የዜማድምጽሥልት
ጸላእት	ጸላቶች	ዜና	ወሬ
ጸሎት	ጸሎት፣ ልመና	ደመና	ደመና
ፍርሃት	መፍራት	ዳኅና	ድኅነት
ፍኖት	መንገድ	ጌና	ባዕለልደት

የ ነ ነ ጠላ ግሰ

ሐበ ነ	ጠመጠመ	ቅኔ	ግዛት፣ መግዛት፣ ቅኔ
ሐፀ ነ	አሳደገ	ኩነኔ	ፍርድ፣ ኩነኔ
መነ ነ	ናቀ	ሔዋን	የህያዋን እናት
መክ ነ	መክነ፣ ባዶሆነ	ሕፃን	ህፃን፣ ትንሽልጅ
መጠነ	ለካ	አስምአ	አሠማ
መካን	መካን	አሥተበቁአ	ለመነ፣ ማለደ
ማዕዘን	ማዘን	አወሥአ	መለሠ፣ ተናገረ
ምኑን	የተናቀ፣ የተጠላ	አይድዐ	ነገረ
ምእመን	የታመነ	ከልአ	ከለከለ/ከረ
ምእመናን	ምእመናን፣ የታመኑ	ከልአ	ሁለትአደረገ
ምዕዳን	ምክር	ከርዐ	መታ
በድን	በድን፣ እሬሣ	ወቅዐ	ወቃ፣ መታ
ብርሃን	ብርሃን	ወጽአ	ወጣ
አማን	እውነት	ዘርአ	ዘራ
አሚን	ማመን	ዘንግዐ	ዘነጋ
እመን	የታመነ	ደፍአ	ደፋ
ዕብን	ደንጊያ	ገብአ	ወደቀ፣ ተጣለ
ዕዝን	ጆሮ	ጎሥዐ	ገሣ፣ ተናገረ
ኪን	ጥበብ፣ ብልሃት	ጠብአ	ጨክነ
ኪዳን	የአንድነት መሐላ	ጸልአ	ጠላ
ካህን	አገልጋይ	ጸብአ	ተጣላ
ወይን	ወይን	ጸውዐ	ጠራ
ዘመን	ዘመን፣ ዕድሜ	ጸፍአ	በጥፊ መታ
ይምን	ቀኝ	<u>ዘርናነባር</u>	
ጋኔን	ውድቅ፣ የተገፈፈ	ሞርአ	መታጠቂያ
ግዮን	ዐባይ / ወንዝ /	ነአ	ና
ጠቢባን	ብልሽኞች፣ ጠንቋዩች	ቁልዔ	ወዳጅ፣ ልጅ
ፀወን	አምባ መጠጊያ	መልከዕ	መልከ
ጽዮን	የዳዊት አምባ	መርፍዕ	መርፌ

የ አ ኑ ወላ ግ ሥ

ኃ ጥ አ	አ ጣ	ሰ ብ አ	ሰ ው
ሰ ምዐ	ሰ ማ	ረ ድ አ	ል ጅ ፣ ደ ቀ መዝ መር
መር አ	ተ ዳ ረ	ቋ ዕ	ቁ ራ
መጽ አ	መጣ	ብ ኑ ዕ	ብ ሆ
ሞ አ	አ ሸ ነ ፈ	ብ ፁ ዕ	ም ሥጦ ን
ሰ ም አ	ሰ ማ	አ ን ብ ዕ	አ ን ባ
ሰ ምዐ	መሠ ከ ረ	አ ግ ዚ አ	ጌ ታ አ ምላ ከ
ሠር ዐ	ሠ ራ	ከ ር ካ ዕ	ሎ ሚ ፣ ገ ውዝ
ሦ ዐ	አ ረ ደ ፣ ሠ ዋ	ጻ ዕ	ውጣ
ረ ግ ዐ	ረ ጋ	ጽ ል አ	ጸ ብ
በ ል ዐ	በ ላ	ጽ ና ዕ	ሥራ ፈ ት ፣ መያ ቢ ሥ
በ ጽ አ	ተ ሳ ለ	አ ግ ዚ አ	አ ቤ ቱ
ቦ አ	ገ ባ	አ ግ ዚ አ	ሥመ አ ምላ ከ
ተ ምዐ	ተ ቆ ጣ	አ	ቃለ አ ከ ብሮ
ተ ን ሥአ	ተ ነ ሣ	አ	ቃለ አ ጋ ኖ
ተ ጋ ብ አ	ተ ከ ማቸ	አ	ቃለ ምፀ ት
ተ ጣግ ሀ	ተ ጣበ ቀ	አ	ቃለ አ ሥተ ዋ ር ዶ
ነ ቅ ዐ	መነ ጨ ወ ጣ	አ	ቃለ አ ሥተ ሐ ት ሮ
ነ ድ አ	ነ ዳ	አ	ሆ ይ